

laiškai lietuviams

SAUSIS 1997 JANUARY

KAI METAI VEJA METUS...	1	Juozas Vaišnys SJ
PRATARMĖ Į ŠVENTĄJĮ RAŠTĄ	4	Kun. A. Rubšys
JĖZAUS ŽEMIŠKOJO GYVENIMO PRADŽIA	9	Kun. A.J. Ambrasas SJ
ANDRIAUS RUDAMINOS 400-OSIOS METINĖS	12	Kun. J. Boruta SJ
DU JĖZUITAI UŽBAIGĖ DARBUS	14	Kun. A.Saulaitis SJ
KAS YRA DIEVAS?	15	Ignas Naujokas
NULIŪDUSĮ PAGUOSTI	18	Janina Lukoševičienė
NUOLANKIAI PRIIMKIME DIEVO ŽODĮ	22	Chiara Lubich
PAPRASTI KASDIENYBĖS STEBUKLAI	23	Aurelija Mykolaitytė
UŽ KO LAIKYTI	26	Indra Jankauskaitė
NAUJŪJŲ STUDENTŲ PROBLEMOS	28	Asta Araminaitė
KALBA	29	Juozas Vaišnys S J
ATGARSIAI	30	Red.
KNYGOS	31	Red.
TĖVYNĖJE	33	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	35	Red.
TRUMPAI	36	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Eugenijaus Būtėno nuotraukomis iš Čiurlionio galerijoje buvusios parodos tema *Paminklai*.

Viršelio piešinys - dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1997 / SAUSIS - JANUARY / VOL. XLVIII, NO. 1

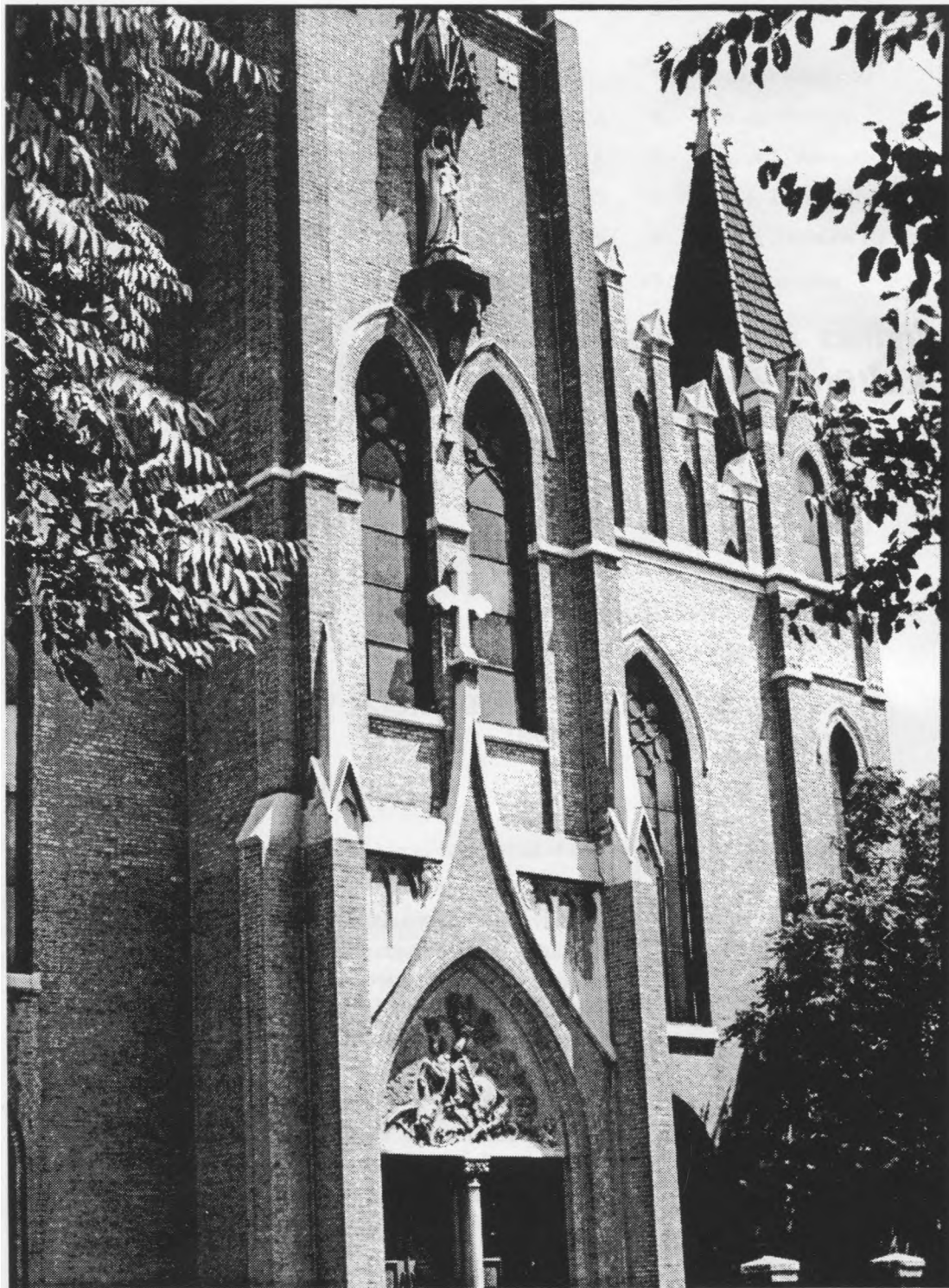
Kai metai veja metus...

Juozas Vaišnys SJ

Atsisveikinę su senaisiais metais ir pradėdami naujuosius, dėkojame Tau, Visagali Dieve, už visas mums suteiktas malones praėjusiais metais ir nedrąsų žvilgsnį kreipiame į ateinančius. Į juos žiūrime, kaip į mįslę, kurią atspėti labai įdomu, bet be galo sunku. Ši mįslė paaiškės tik po metų, kai išvelgsime į savo nueitą kelią. Jos reikšmė daugiausia priklausys tik nuo mūsų valios, ryžto ir pastangų.

Tad padėk mums, Viešpatie, kad šiais naujaisiais metais ir mes patys būtume nauji ir nauji būtų mūsų santykiai su kitais, kad visi būtume vieningi, vieni kitiems rodytume daugiau pagarbos, vengtume nepagrįstų įtarinėjimų bei priekaištų.

Su didele viltimi, bet kartu ir su neslepiamu nerimu žiūrime į savo tėvynę, nes nežinome, ką ir jai šie metai atneš. Politinę nepriklausomybę atgavusi, kitokią valdžią išsirikusi, ji dar turi išsilaisvinti iš dvasinės vergijos likučių, turi ne tik ekonomiškai, bet ir dvasiškai bei moraliai atgimti.

Prieš ketverius metus nugriauta Šv. Jurgio bažnyčia Čikagoje.

Tu mus, Viešpatie, iki šiol taip nuostabiai globojai it stebuklingai vedei į laisvę. Tos globos tikimės ir toliau. Užtat drąsiai žengiame per naujųjų metų slenkstį, ryždamiesi dirbti ir aukotis Tėvynės gerovei.

Kai verčiame gyvenimo lapą po lapo, kartais patys save paklausiamo, kas gi yra tas gyvenimas? Kartais jis atrodo lyg ramus laivo plaukimas per jūrą, o kartais - kaip žiauri kova. Jis yra nuolatinis ieškojimas, siekimas gėrio, grožio, tiesos. Gyvenimas yra pilnas susitikimų ir atsiskyrimų. Jame su daug kuo susitinkame, su daug kuo skiriamės. Gimdami susitinkame su pasauliu, mirdami - skiriamės. Bet tarp gyvenimo ir mirties yra šimtai susitikimų ir atsiskyrimų. Per gyvenimą plaukdami, kovodami ir ieškodami, skiriamės su tuo, kas netikra, negražu ir negera, kad susitiktume su gėriu, grožiu ir tiesa.

Kai metai veja metus, keičiasi laikas. Sakoma, kad reikia eiti drauge su laiku. Jei neisi, atsiliksi nuo gyvenimo. Tačiau kažkoks išminčius teisingai pasakė, kad neužtenka eiti drauge su laiku. Jeigu su laiku susijungsi ir susituoksi, tai nė nepasijusi, kai tapsi našlys. Laikas tave pralenks, o tu pasiliksi vietoje. Jei nori neatsilikti, turi pralenkti laiką.

O ar mes suprantame, kas yra laikas? Filosofams tai yra judesio matas, santykis tarp judesio pradžios ir pabaigos. Laikas negali egzistuoti be judesio, jis neegzistuoja be gyvenimo ir veiklos. Tai ar ne mes patys kuriame laiką? Ar jis ne nuo mūsų gyvenimo priklauso? Tad ženkime j ateitį ir pralenkime laiką, jeigu norime tobulėti ir būti modernūs.

Kai vieni metai baigiasi ir prasideda kiti, savaimė ateina mintys apie laiką - apie jo vertę ir prasmę. Laikas yra brangiausias žmogaus turtas šioje žemėje. Amžinybėje laiko nebus. Ten nebus nei praeities, nei ateities, tik nuolatinė dabartis. Nuo laiko vienokio ar kitokio sunaudojimo šioje žemėje priklausys mūsų vienoks ar kitoks likimas amžinybėje.

Žinome iš katekizmo, kad mirusieji, pasiekę amžiną laimę danguje, bus visiškai

laimingi ir nieko daugiau nebetrokš. Bet jeigu Dievas padarytų tokį stebuklą, kad leistų jiems vis tiek ko nors trokšti, tai ko jie trokštų? Teologai atsako, kad jie prašytų Dievą leisti jiems dar sugrįžti į žemę ir ten šiek tiek pagyventi. Ar tai ne keista? Ne! Tai yra visiškai logiška ir suprantama. Juk jie labai gerai supranta, kad toji laimė, kuria jie dabar džiaugiasi danguje, priklauso nuo to, kaip jie praleido savo žemiškąjį gyvenimą. Tad jie ir norėtų dar sugrįžti į žemę, kad ten galėtų jau visai kitaip pagyventi ir užsipelnyti dar didesnę laimę. O, mums taip pat gerai suprantama, kaip jie tada gyventų, kaip visiškai skirtingai žiūrėtų į savo žemiškąjį gyvenimą! Kaip jie stengtųsi visai kitaip sunaudoti tą laiką, kuris jiems dar buvo suteiktas. Tad kol mes to laiko dar turime, stenkimės jį gerai sunaudoti.

Dažnai savo apsileidimą mes pateisiname "neturėjimu laiko" Tai yra tik savęs apgaudinėjimas. Atviriau į save pažvelgę, turėsime prisipažinti, kad laiko turime, o neturime tik noro ir pasiryžimo. Jeigu tik norime, mes galime ir turime surasti laiko viskam. Kažkur kažkada teko skaityti tokius gražius patarimus:

Rask laiko dirbti - tai pasisekimo laidas.

Rask laiko galvoti - tai jėgos versmė.

Rask laiko žaisti - tai amžinos jaunystės paslaptis.

Rask laiko skaityti - tai išminties šaltinis.

Rask laiko būti draugiškam - tai kelias į laimę.

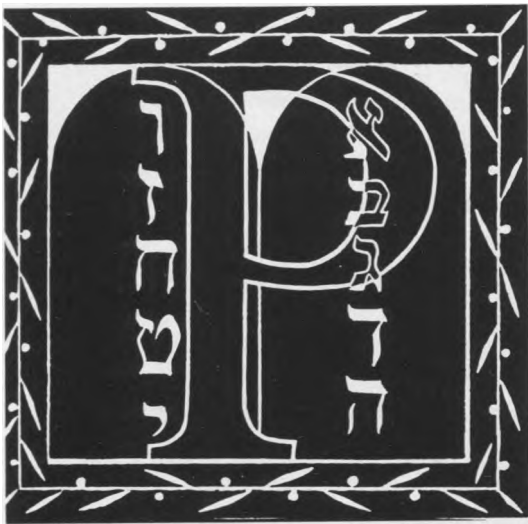
Rask laiko pasvajoti - tai kilimas prie žvaigždžių.

Rask laiko mylėti ir būti mylimam - tai dievų privilegija.

Rask laiko apsidairyti aplinkui - diena per trumpa būti savanaudiškam.

Rask laiko juoktis - tai sielos muzika.

Rask laiko klausyti - klausyti Dievo, klausytis kito žmogaus problemų, rūpesčių bei džiaugsmų - tai krikščionybės esmė.

Pratarmė į Šventąjį Raštą

Parengė kun. A. Rubšys

ŠVENTASIS RAŠTAS

A. PRIEŠISTORĖ

Pirmasis pasakojimas apie Kūri-

1 **ma*** ¹ Pradžioje Dievas sukūrė dangų ir žemę.

² O žemė buvo padrika ir dyka, tamsa gaubė bedugnę,* ir vėjas iš Dievo dvelkė viršum vandenų.

³* Tuomet Dievas tarė: “Tebūna šviesa!” Ir šviesa pasirodė. ⁴ Dievas matė, kad šviesa buvo gera, ir Dievas atskyrė šviesą nuo tamsos. ⁵Dievas pavadino šviesą Diena, o tamsą Naktimi. Atėjo vakaras ir išaušo rytas, pirmoji diena.*

⁶ Dievas tarė: “Tebūna skliautas* viduryje vandenų ir teatskiria vandenį nuo vandenų!”

⁷ Dievas padarė skliautą ir atskyrė vandenį, buvusį po skliautu, nuo vandenų, buvusių viršum skliauto. Taip ir įvyko. ⁸ Dievas pavadino skliautą Dangumi. Atėjo vakaras ir išaušo rytas, antroji diena.

⁹ Dievas tarė: “Tebūna sutelkti vandenys po Dangumi į vieną vietą ir tepasirodo sausuma!” Taip ir įvyko. ¹⁰ Dievas pavadino sausumą Žeme, o vandenų telkinį Jūromis.* Ir Dievas matė, kad tai gera. ¹¹* Dievas tarė: “Teželdina Žemė augmeniją: augalus, duodančius sėklą, ir visų rūšių vaismedžius, nešančius žemėje vaisius su sėklomis!” Taip ir įvyko. ¹²Žemė išželdino augmeniją: augalus, duodančius visų rūšių sėklą, ir visų rūšių medžius, vedančius vaisius su sėklomis. Ir Dievas matė, kad tai gera. ¹³ Atėjo vakaras ir išaušo rytas, trečioji diena.

Dievas, norėdamas apsireikšti žmonijai ir atskleisti savo valios paslaptį, prisitaikė prie mūsų ir kalba mums žmonių kalba. “Iš tikrųjų Dievo žodžiai, išreikšti žmonių lūpomis, pasidarė panašūs į žmonių kalbą, lygiai kaip ir amžinojo Tėvo Žodis, priimdamas trapią žmogaus prigimtį, tapo panašus į žmones” (II Vatikano Susirinkimo dogminė konstitucija “Dieviškasis Apreiškimas”, 13; santrumpa DA). Visais Šv. Rašto žodžiais Dievas taria tik vieną Žodį ir išsako save visapusiškai; vienas ir tas pats Dievo Žodis skamba visų įkvėptųjų autorių lūpomis. “Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas ... Tas Žodis tapo žmogumi ir gyveno tarp mūsų” (Jn 1,1.14). Užtat Katalikų Bendrija visuomet gerbė Šv. Raštą taip, kaip ir Viešpaties Eucharistiją. Ji nesiliauja dalyti gyvenimo duoną tikintiesiems, imdama nuo vieno ir to paties Dievo Žodžio ir Kristaus Kūno stalo (DA,21). Šv. Rašte Katalikų Bendrija visad ieško peno ir semiasi jėgų, nes priima jį ne kaip žmonių žodį, “bet kaip tikrą Dievo žodį” (DA,24). “Tėvas, kuris yra danguje, su meile pasitinka savo vaikus ir kalbasi su jais šventosiose knygosė” (DA,21).

ŠV. RAŠTO KNYGOS

Katalikų Bendrija dalija Šv. Raštą į Senąjį Testamentą - keturiasdešimt šešių knygų rinki-

nį iš Senosios Sandoros tikėjimo kraičio - ir Naujajį Testamentą - dvidešimt septynių knygų rinkinį iš pradinės krikščionių Bendrijos tikėjimo kraičio. Bendrija Apaštalų mokymu atpažino Raštus, kurie turėjo būti priimti į šventųjų knygų sąrašą, vadinamą Šv. Rašto kanonu.

Senojo Testamento knygos yra šios: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių, Pakartoto Įstatymo, Jozuės, Teisėjų, Rūtos, 1 ir 2 Samuelio, 1 ir 2 Karalių, 1 ir 2 Kronikų, Ezdro ir Nehemijo, Tobito, Juditos, Esteros, 1 ir 2 Makabėjų, Jobo, Psalmyno, Patarlių, Koheleto, Giesmių giesmės, Išminties, Siracido, Izaijo, Jeremijo, Raudų, Barucho, Ezekielio, Danielio, Ozėjo, Joelio, Amoso, Abdijo, Jonos, Michėjo, Nahumo, Habakuko, Sofonijo, Agėjo, Zacharijo ir Malachijo.

Naujojo Testamento knygos: Evangelijos pagal Matą, Morkų, Luką ir Joną; Apaštalų darbai; šv. Pauliaus laišakai Romiečiams, 1 ir 2 Korintiečiams, Galatams, Efeziečiams, Filipiečiams, Kolosiečiams, 1 ir 2 Tesalonikiečiams, 1 ir 2 Timotiejui, Titui ir Filemonui; laiškas Žydams, Jokūbo laiškas, 1 ir 2 Petro laišakai, 1, 2 ir 3 Jono laišakai, Judo laiškas ir Apreiškimas Jonui.

Katalikų Bendrijos Šv. Rašto knygų sąrašas - kanonas - remiasi Septuaginta, graikiškuoju Senojo Testamento knygų sąrašu. Taigi septynios knygos, - būtent Barucho Tobito, Juditos, Išminties, Siracido, 1 ir 2 Makabėjų, - bei pridėtiniai skyriai hebrajiškose Esteros ir Danielio knygose yra laikomi Dievo Dvasios įkvėptais Raštais ir vadinami deuterokanoniškais - antrojo Senojo Testamento kanono - knygomis bei knygų dalimis. Protestantiškosios krikščionių bendrijos šių knygų bei knygų dalių nelaiko Dievo Dvasios įkvėptomis ir deuterokanoniškąsias knygas vadina apokrifais - "suklastotais, netikrais" - rašiniiais, kurie tik dėjosi esą Dievo Dvasios įkvėpti. Rytų krikščionių - ortodoksų - bendrijų Senojo Testamento kanonas yra Septuaginta. Bet kai kurios

jų bendrijos atmeta Barucho knygą, o kai kurios laiko kanoniniais, be Septuagintos, ir keletą kitų rašinių: Manaso maldą, Ps 151, 3 Makabėjų.

DIEVO ŽODŽIO KALBOS, TEKSTAI IR VERTIMAI

Šv. Raštas buvo rašomas per vienuolika šimtmečių. Faktiškai, bemaž kiekviena knyga apima ankstesnį rašytą ar žodinį tikėjimo kraičį. Hebrajiškojo Senojo Testamento knygos buvo perduotos hebrajų kalba, išskyrus aramėjų kalbą Ezd 4,8-6,18; 7,12-26; Dan 2,4-7,28; ir Jer 10,11 skaitiniuose. Septuagintos - deuteronominės - knygos buvo perduotos graikų kalba. Visas Naujasis Testamentas buvo parašytas graikų kalba.

Ankstyviausieji Senojo Testamento vertimai buvo atlikti į graikų ir aramėjų kalbas. Senasis Testamentas, vadinamas Septuaginta (lotyniškai "septuaginta" reiškia "septyniasdešimt"), pasak legendos, buvo išverstas į graikų kalbą septyniasdešimt dviejų žinovų Aleksandrijoje (Egipte) tarp 250-150 m. prieš Kristų. Be to, Septuaginta apima ir pridėtines - deuteronomines - knygas. Dauguma Senojo Testamento citatų ir nuorodų Naujajame Testamente ir Bendrijos Tėvų raštuose yra pagal Septuagintą. Hebrajiškosios Šv. Rašto knygos buvo išverstos ir į aramėjų kalbą, kuri buvo tapusi šnekamoji Palestinos kalba po judėjų grįžimo iš Babilonijos tremties. Jie vadinami Targumais (aramėjiškai "Vertimais"). Seniausias šių vertimų yra Jobo knygos Targumas, kurio fragmentai buvo užtikti Kumrane.

Šv. Rašto tekstą liudija daugiau rankraščių (vien Naujajį Testamentą maždaug 5000) negu bet kurį antikos klasikų tekstą. Bet nei įkvėptųjų autorių originalai, nei perrašymai iš jų laikų nėra išlikę. Vienas svarbiausių šiuolaikinių Šv. Rašto studijų siekis yra kritiškai įvertinti ir atskirti iš daugelio skirtingų variantų rankraščius, kurie yra ankstyviausi ir artimiausi

Nugriauta Lietuvių auditorija Bridgeporte (Čikagoje).

E. Butėno nuotr.

dingusiam įkvėptojo autoriaus originalui. Prieš Negyvosios jūros ritinių atradimą Kumrane ankstyviausi Senojo Testamento rankraščiai buvo Aleppo knyga - rankraštis - iš IX kristinio šimtmečio. Kumrane buvo atrasti bemaž visų hebraiškojo Senojo Testamento knygų, - išskyrus Esteros knygą, - rankraščiai bei fragmentai. Nors kai kuriais bruožais skirtingi nuo vėlesniųjų rankraščių, šie Negyvosios jūros ritiniai liudija, kaip rūpestingai ir tiksliai perrašinėtas Senasis Testamentas.

Naujasis Testamentas buvo parašytas graikiškai. Graikų kalba buvo bendra paprastų ir išsilavinusių žmonių kalba Romos imperijoje. Ankstyviausi Naujojo Testamento rankraščiai yra graikiški papiruso fragmentai iš pirmųjų II kristinio šimtmečio dešimtmečių. Baigiantis IV šimtmečiui ir V šimtmetyje pasirodė puošnūs viso Šv. Rašto rankraščiai - Vatikano, Sina-

jaus ir Aleksandrijos knygos. Vertimai į lotynų kalbą ėmė rodytis II kristinio šimtmečio antroje pusėje. Ilgainiui juos pakeitė išpūdingas šv. Jeronimo (347-420) viso Šv. Rašto vertimas į lotynų kalbą, vadinamas Vulgata, kuris buvo oficiali krikščionijos Knyga per visą tūkstantmetį. Kiti ankstyvi vertimai buvo į sirų, koptų ir etiopų kalbas.

Ankstyvieji Šv. Rašto rankraščiai nebuvo padalyti į skyrius ir eilutes. Jie tenkinosi skaitinių padala. Skyrių padalas įvedė Paryžiaus arkivyskupas Steponas Langton'as (mirė 1228), o eilutes pirmasis ėmė žymėti skaičiais Sanktes Pagnini's 1528 metais. Robertas Etienne'as jo darbą užbaigė 1555 metais.

Nors Europoje ir prieš XVI a. Reformaciją pasitaikė bandymų versti Šv. Raštą į gimtąsias kalbas, reformatorių mestas iššūkis grįžti prie Dievo žodžio ir spaudos išradimas sukėlė vertimų bangą krikščionių protestantų bendrijose. O Katalikų Bendrija, Popiežiui Pijui XII 1943 metais paskelbus "Divino afflante Spiritu" (Įkvėpti dieviškosios Dvasios) encikliką, ėmėsi ryžtingai versti Šv. Raštą į gimtąsias kalbas. Naująjį Testamentą iš Kurt Alando, Karolio Martinio ir kt. kritiškai parengto graikiškojo teksto išvertė kun. Č. Kavaliauskas. Lietuvos Vyskupų Konferencija jį išleido 1972 metais.

Šis Senojo Testamento vertimas yra iš K. Elliger'io ir W. Rudolph'o kritiškai parengto "Biblia Hebraica Stuttgartiensia" leidinio, kurį išleido Vokietijos Biblijos Draugija (Deutsche Bibelgesellschaft) 1990 metais. O Septuagintos knygos šiame vertime yra iš kritiškai parengto "Septuaginta, id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes" A. Rahlfs leidinio, kurį išleido Viurtenbergo Biblijos Draugija (Privilegierte Württembergische Bibelanstalt) 1940 metais, panaudojant vėlesnės teksto kritikos įžvalgas.

ŠV. RAŠTO ĮKVĖPIMAS IR TIESA

Krikščionys Šv. Raštą priima ir laiko Die-

vo žodžiu, nes tiki, kad jis yra Dievo, Šventosios Dvasios, įkvėptas. Įkvėpimas - tai Dievo reiškiamasis Senojo Testamento Sandoroje ir pradinėje krikščionių Bendrijoje, - jis įkvėpė per žmones Raštus, kurie liudija Dievo apsišvišimą istorijoje. "Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o dabar dienų pabaigoje jis prakalbino mus per Sūnų, kurį paskyrė Visatos paveldėtoju ir per kurį sukūrė pasaulius" (Žyd 1,1-2).

Taigi apreiškėtieji dalykai, pateikiami Šv. Rašto puslapiuose, buvo užrašyti Dievui, Šventajai Dvasiai, įkvėpiant. Remdamasi Apaštalų amžiaus tikėjimu, tikėjimo Bendrija "priima bei laiko šventomis ir kanoninėmis Senojo ir Naujojo Testamento knygas, ištisias ir visas jų dalis, dėl to, kad jos, parašytos Šventajai Dvasiai įkvėpiant, savo autoriumi turi Dievą" (DA, 11). Šventosioms knygoms parašyti Dievas įkvėpė žmones - Šv. Rašto knygos turi ir žmogiškus autorius. Susiduriame su dviguba Šv. Rašto autoryste - Dievo ir žmonių autorystės sąveikos paslaptimi.

"Dievas pasirinko žmones, kurie, nors ir buvo įrankiai, naudojami savo gebėjimais bei galiomis. Dievui taip veikiant juos ir su jais, jie, kaip tikri autoriai, užrašė visa ir tik tai, ką Dievas norėjo" (DA, 11). Dievas Autorius įkvėpė Šv. Raštą ir išsakė savo širdį, apreišdamas save bei savo užmojų žmogaus gyvenime ir žmonijos istorijoje, per žmonių autorių mąstyseną ir žodžius. Katalikų Bendrijos Šv. Rašto įkvėpimo samprata remiasi įrankio sąvoka. Žmogiškasis autorius yra Dievo įrankis, kuris rašo Dievo įkvėptas. Jis nėra vien tik Dievo plunksna ar tik Dievo raštininkas, užrašantis įkvėptą turinį, bet įrankis su savita žmogiška asmenybe, kuri atpažįstama iš įkvėpto rašinio. Per žmogų - įrankį kartu asmenybę - Dievo žodis buvo ne tik įrašintas, bet ir įkultūrintas.

Ypatingą Dievo įėjimą į Šv. Rašto knygų rašymą liudija Senojo ir Naujojo Testamento Bendrijų savimonė ir tikėjimo kraitis. Timotie-

jui laiške primenama: "Tu nuo vaikystės pažįsti Šventuosius Raštus {Senojo Testamento knygas}, galinčius tave pamokyti išganymui per tikėjimą Jėzumi Kristumi. Visas Raštas {Senasis Testamentas} yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisumui, kad Dievo žmogus taptų tobulas, pasirošęs kiekvienam geram darbui" (2 Tim 3,15-17). Krikščionių savimonę apibendrina 2 Petro laiškas: "Mes turime tvirtiausią pranašų žodį. Jūs gerai darote, laikydamiesi jo tarsi žiburio, šviečiančio tamsoje, kol išauš diena ir jūsų širdyse užtekės aušrinė. Pirmiausia, žinokite, kad jokia Rašto pranašystė negali būti savavališkai aiškinama, nes pranašystė niekuomet nėra atėjusi žmogaus valia, bet Šventosios Dvasios paaukinti žmonės kalbėjo Dievo vardu" (2 Pt 1,19-21).

Šv. Rašte Dievas prakalbina žmogų žmonių būdu. Visas Šv. Raštas yra Dievo Dvasios įkvėptas, bet ne visas apreiškėtas. Apreikšta yra tiesa, kurios "Šv. Raštas tvirtai, ištikimai ir be klaidos moko ..., kurią Dievas norėjo pateikti šventosiose knygose mūsų išganymui" (DA, 11).

O vis dėlto, krikščionių tikėjimas nėra "Knygos 'religija". Krikščionybė yra Dievo Žodžio religija, ne rašyto ir nebylaus žodžio, bet įsikūnijusio ir gyvojo Žodžio. Amžinasis gyvojo Dievo Žodis per Šventąją Dvasią turi atverti protą, kad įžvelgtų Šv. Rašto tiesą.

ŠV. RAŠTO REIKŠMĖ IR AIŠKINIMAS

Šv. Rašto reikšmės pagrindas yra tikėjimas, kad Dievas prakalbino žmogų, ieškančią prasmės ir laimės savo laikinoje būklėje, apsišvišdamas ir kviesdamas žmogų nelikti laiko auka, bet kurti su juo ateitį. Būdamas Dievo įkvėptas knygos, jos yra reikšmingas pasakojimas žmonijai apie Dievo Kūrėjo ir žmogaus pokalbį laiko upėje. Tai, kad Dievas prakalbino žmogų istorijoje ir kad žmogus atsakė Dievui tikėjimu, padarė šį pokalbį lemtingą visiems laikams.

Šv. Rašte Dievas prakalbina žmogų jo kalba. Užtat šventųjų knygų aiškintojai, norėdami įžvelgti, ką tąja kalba Dievas nori mums pasakyti, turi stropiai iširti, ką įkvėptieji autoriai turėjo galvoje ir ką Dievas teikėsi jų žodžiais apreikšti. Įkvėptųjų autorių minčiai suprasti reikia atsižvelgti į jų laiko ir kultūros sąlygas, tuomet vartotas literatūrinės formos ir tuomet priimtus jausenos, mąstysenos bei rašymo būdus. Nes tiesos pateikimas bei išreiškimas yra skirtingas įvairiuose istoriniuose aprašymuose, pranašystėje, poezijoje ir išminties raštijoje. Kadangi Šv. Raštas yra įkvėptas, be to, yra dar kitas irgi ne mažiau svarbus dėsnis jį teisingai aiškinti, kad šventosios knygos neliktų negyva raidė. “Šv. Raštas yra skaitytinas ir aiškintinas ta pačia Dvasia, kuria buvo parašytas” (DA, 12).

Dogminė II Vatikano Susirinkimo konstitucija “Dieviškasis Apreiškimas” nurodo tris svarbias Šv. Rašto aiškinimo taisykles, norint teisingai suprasti šventųjų knygų prasmę.

Pirmoji taisyklė nurodo, kad, aiškinant Dievo žodį, reikia neišleisti iš minties viso Šv. Rašto turinio ir vientisumo. Nepaisant didelės jo knygų įvairovės, Šv. Raštas yra vientisas, nes Dievo išganymo plano pagrindas ir širdis yra Jėzus Kristus. “Naujasis Testamentas slypi Senajame, o Senasis išryškėja Naujajame” (šv. Augustinas). Prisikėlimo dienos rytą pats Jėzus nusivylusius juo dėl mirties ant Kryžiaus mokinčius iš Emauso šitaip pabara: “O jūs, neišmanėliai! Kokios nerangios jūsų širdys tikėti tuo, ką yra skelbę pranašai! Argi Mesijas {Kristus} neturėjo viso to iškentėti ir įžengti į savo garbę?!” Ir, pradėjęs nuo Mozės, primindamas visus pranašus, jis aiškino jiems, kas visuose Raštuose apie jį pasakyta” (Lk 24,25-27). Mokiniai pažino Jėzų, kai jis, “vakarie-niaudamas su jais prie stalo, paėmė duoną, sukalbėjo palaiminimą, laužė ir davė jiems” (Lk 24,30). Tada jų akys atsivėrė, ir jie pažino Jėzų, bet jis pranyko jiems iš akių. O jie kalbėjo: Argi mūsų širdys nebuvo užsidegusios, kai jis

kelyje mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę” (Lk 24,31-32).

Antroji taisyklė nurodo, kad Šv. Raštas yra skaitytinas visos Bendrijos gyvojo tikėjimo paveldo - tradicijos - visumoje. Anot Bendrijos Tėvų posakio, Šv. Raštas yra užrašytas pirmiausia Bendrijos širdyje, o ne knygos puslapiuose, nes Bendrija savo tikėjimu neša gyvąjį Dievo Žodį ir Šventoji Dvasia teikia jai dvasinį Šv. Rašto aiškinimą (Origenas).

Trečioji taisyklė nurodo, kad, Šv. Raštą aiškinant, reikia turėti omenyje tikėjimo tiesų sąsajas - tikėjimo tiesų analogiją. Tikėjimo tiesos siejasi tarpusavyje ir Apreiškimo visu-moje.

Apreiškimo tikslas yra žmonijos išgany-mas. Išganyimo planas buvo įvykdytas darbais ir žodžiais. Žodžiai skelbia Dievo darbus ir atskleidžia jų lemtinę paslaptį (DA, 2). Iš pradžių perduoti gyvu žodžiu, ilgainiui dieviškosios Dvasios įkvėpimu užrašyti Dievo darbai Šv. Rašte liudija Apreiškimą. “Apreikšti” - tai atidengti ir atskleisti; “apreiškimas” reiškia atidengimą ir atskleidimą. Daiktus galime užtikti, atrasti bei surasti. Asmenys apreiskia save, atidengdami ir atskleisdami savo siekius, rūpesčius, baimę ir džiaugsmą. Šv. Raštas, įžodindamas Dievo apreiškimą, liudija žmogaus atsili-pimą tikėjimu Dievui, atidengusiam ir atskleidusiam save ir savo darbus istorijoje. Taigi žodis “apreiškimas” ženkliną ne tiek tiesas apie Dievą, kiek paties Dievo gyvenimo paslaptį žmogaus gyvenime. Tiesa apie Dievą ir pati Dievo gyvenimo paslaptis - apreiškimas - bu-vo įkvėptųjų autorių išgyventa ir atspindi jų savitumą.

(b.d)

Netrukus žada pasirodyti visas Senojo ir Naujojo Testamento Šventasis Raštas viename tome. Čia spausdiname prel. Antano Rubšio paruoštą įvadą-pratarbę. Manome, kad skaitytojams tai bus įdomu ir naudinga.

Jėzaus žemiškojo gyvenimo pradžia

Kun. K. J. Ambrasas SJ

Ko taip toli keliavo išminčiai

“Jėzui gimus Judėjos Betliejuje karaliaus Erodo dienomis, štai atkeliavo į Jeruzalę išminčiai iš Rytų šalies ir klausinėjo: 'Kur yra gimusis Žydų karalius?' ” (Mt 2,1-2). Lietuvių kalbos žodis *išminčius* taikomas ir šiaip gudriam, protingam žmogui. Šiuo atveju jo reikšmę greičiausiai reikėtų dar plačiau suprasti. Tatai ne tik didelės išminties žmonės, bet ir kartu dvasininkai, astrologai. Gal čionai netiktų mūsų dienomis vartojamas žodis - mokslininkai. Iš tų trijų išminčių - Melchioro (hebr. šviesos karalius), Baltazaro ir Kasparo (manoma, pačio jauniausio iš tos garbingų vyrų trijulės, dažnai vaizduojamo juodaodžiu, kurio vardas kildinamas iš persų kalbos Kansbar - išdininkas) - atvykimo, papasakoto Evangelijoje pagal Matą, sužinome ne tik apie tolimos šalies kilmingų vyrų atsineštą tikslią žinią apie gimusį Mesiją, bet mus stebina Jų pagarba *gimusiajam* ir tas ryžtas, nepaisant ilgos kelionės vargų. Vietinis valdovas Erodas apie jį ničnieko nežino: “Karalius Erodas sunerimo, o su juo ir visa Jeruzalė. Jis sukvietė visus tautos aukštuosius kunigus bei Rašto aiškintojus ir teiravosi, kur turėjęs gimi Mesijas. Tie jam atsakė: 'Judėjos Betliejuje' ”(Mt 2,3-5).

Žinios apie šiuos atvykėlius iš tolimo krašto šykščios ir miglotos. Kaip buvo priimta, Rytuose karaliai būdavo ne tik sveikinami, bet ir garbinami, - prieš juos puolama ant žemės. Taip padarė ir šie atvykėliai: “Paskui jie atidengė savo brangenybių dėžutes ir davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros” (Mt 2,11). Tokios dovanos - populiariausios Artimųjų Rytų tautose. Bažnyčios Tėvai, o ir pati liturgija jas simboliškai aiškina šitaip: auksas Jėzui kaip karaliui, smilkalai - kaip Dievui, o mira -

kaip mirtingajam žmogui, nes mirusiojo palikai būdavo ištepami mira, alaviju ir su kitais tepalais bei stipriai kvepiančiomis žolėmis.

Išminčiai atvykę iš Rytų. Kokia galėjo būti konkreti šalis anuometiniai Rytai? Mezopotamija, Persija ar dar kuris nors kitas kraštas? Atvykėliai buvo matę žvaigždę, kuri juos lydėjusi ir tiesiog vadovavusi kelyje. Pagaliau ne tik šis stebuklingas dangaus kūnas, bet ir kiti dalykai liudija apie šios ypatingos kelionės svarbą: “Sapne įspėti nebegrįžti pas Erodą, kitu keliu pasuko į savo kraštą” (Mt 2,12). Pagal vietinę tradiciją, anuomet persai iš tikrųjų laukė Išganytojo ir turėjo žinių, kad tasai Mesijas gimsiąs Palestinoje. Tie išminčiai išties buvo atvykėliai, nes, vos tik tai pasirodė Jeruzalėje, ima teirautis apie gimusį karalių, kuris vienintelis anuomet bet kokiomis priemonėmis norėjo būti ir likti patsai Erodas. Taigi tokie klausimai, vietinių žmonių pažiūriu, buvo labai naivūs ir tokios paieškos Kūdikėliui Jėzui tiesiog buvo pražūtingos. Puikiai organizuota slaptoji Erodo policija, atidžiai sekusi Jeruzalės gyventojus, kurie itin nekontroliuoti tų šnipų, smulkiai pranešdavo, kas dedasi mieste ir visame krašte. Taigi, išgirdęs tokias žinias, Erodas susikviečia vyriausius kunigus ir Rašto aiškintojus, kad sužinotų, kur turįs gimi Mesijas. Tie jam atsakė pranašo žodžiais: “Ir tu, Judo žeme Betliejau, anaip tol nesi menkiausias tarp žymiųjų Judo miestų, nes iš tavęs išeis vadas, kuris ganyns mano tautą - Izraelį” (Mt 2,6). Taigi Betliejus paminėtas Mesijo gimimo vieta ir dar patikslinta - Judėjos Betliejuje, nes kito Betliejaus būta Galilėjoje.

Atsargusis ir įtarusis “Erodas, slapčia pasikvietęs išminčius, smulkiai juos išklausinėjo apie žvaigždės pasirodymo metą ir, siųsdamas į Betliejų, tarė: 'Keliaukite ir viską sužinokite

apie kūdikį. Radę praneškite man, kad ir aš nuvykęs jį pagarbinčiau' ” (Mt 2,7-8). Evangelijoje tiksliai nenurodomi nei išminčių vardai, nei atvykimo išvykimo laikas, nei vieta, nei kitos žinios. Viskas minima labai bendrais žodžiais.

Liejosi mažųjų kankinių kraujas

“Erodas, pamatęs, kad jį išminčiai apgavo, baisiai įniršo ir, pasiuntęs kareivius, išžudė Bediejuje ir jo apylinkėje visus berniukus, dviejų metų ir jaunesnius, pagal laiką, kurį buvo patyręs iš išminčių” (Mt 2.16). Iš įtūžio, kai suprato esąs apgautas, nes tie keliauninkai nepasirodė prie jo sosto, žiaurusis valdovas davė įsakymą išžudyti nieko nekaltus vaikus: “Pasigirdo šauksmas Ramoje, garsios dejonės ir aimanos: tai Rachelė rauda savo vaikų; ir niekas jau jos nepaguos, nes jų nebėra” (Mt 2,18). Tas pats būtų atsitikę ir su Kūdikėliu. Nors mažasis Jėzus neturėjo nei slaptosios policijos, nei kariuomenės būrių, bet užtat Jo žinioje buvo dangiškoji kareivija. Prieš pat Erodo žudikų siautėjimo pradžią išminčiams iškeliauvus, štai vėl pasirodo Juozapui sapne Viešpaties angelas ir sako: “Kelkis, imk kūdikį su motina ir bėk į Egiptą. Pasilik ten, kol tau pasakysiu, nes Erodas ieškos kūdikio, norėdamas jį nužudyti” (Mt 2.13). Ir taip trys tremtiniai su asilėliu lingavo per dykumas į Egiptą, kur kadaise Abraomo šeima išaugo į tautą, kur pabėgę iš Palestinos jo palikuonys rasdavo prieglobstį. Dabar Egiptas ir vėl priglaus Tą, kuris siųstas visoms tautoms ir šalims iš nuodėmės išvaduoti. Tikriausiai dar nespėjo bėgliai pasiekti tos saugios šalies sienų, o Bediejuje jau liejosi nekaltų aukų kraujas. Kiek tų vaikų galėjo žūti? Jei anuomet Betiiejaus apylinkėse nebuvo daugiau nei 1000 gyventojų, tai kasmet galėdavo gimti apie 30 vaikų. Taigi per dvejus metus jų galėjo būti apie 60. Pusė šių naujagimių galėjo būti mergaitės. Vadinasi, nuo Erodo žudikų galėjo žūti apie 30 berniukų. Tačiau ir šis skaičius nėra tikslus, nes anuomet dėl įvairiausiu ligų ir nelaimių nemaža kūdikių nesu-

laukdavo dvejų metų. Tad aukų galėję būti apie 20-25. Sklido gandai, kad panašus atvejis atsitikęs prieš Augusto gimimą Romos imperijoje. Po kelių mėnesių šių nekaltų kūdikių žudynių organizatorius, vainikuotasis nusikaltėlis, pats jau virtęs pūvančiu mėsos gabalu, po kelių mėnesių susilaukė mirties. Erodas buvo palaidotas ant nemažo kalno viršūnės paties pasistatyto Herodiumo, nuo kurio viršaus buvo matyti ola, kur gimė nelaimingąjį karalių išgąsdinęs Jėzus Kristus. Nuo čia buvo matyti ir toji apylinkė, kur buvo išžudyti kūdikiai...

Koks šiandien nykus ir gūdas toks kadaise buvęs iškilmingas ir didingas karaliaus kapas, karaliaus Erodo tvirtovė, vadinamasis Erodiumas, kurį 1962-1967 m. vadovaujama V.C. Corbo tyrinėjo archeologų ekspedicija. Vieni griuvėsiai, po kuriuos laipioja arba saulėje kaitinasi driežai. Išdžiūvusi, kepinte iškepinta atrodo iš alpulio ir skausmo aimanuojanti žemė. Visur tylu. Retkarčiais labai gailiai ir skaudžiai suūkia vėjas. Buvusios didingos, bet kokios vie nišos ir kraupios šlovės vieta. Sic tansit gloria mundi.

Egipto tremtis

Kristus nuo mažumės pats išmėgino visas negandas, kurias patyrė kartų kartos, amžių amžiai. Tuo pačiu ir mūsų baudžiatvos surakinta, rekrūtų, įvairaus plauko režimų ir godumo, nepakantumo kamuojama, reketų ir slaptųjų tarnybų pažabota tauta. Koks graudus ir koks nepaprastai širdį jaudinąs reginys! Karalius Erodas savo karių rankomis žudo nieko nekaltus mažamečius žydu vaikus. Vienas iš jų, vos tik gimęs vargingoje Marijos ir Juozapo šeimoje, Jėzus Kristus, dar ant motinos rankų, toks silpnas ir mažas, asilėlio nešamas nakčia, su menkomis rūbų ir maisto atsargomis išsileidžia dykumomis ilgon kelionėn. Tikriausiai pro Hebroną ir Bersabėją. Vis grėžiojasi pro petį Juozapas su Marija: gal atsiveja kareiviai!? Ar čia ne mūsų pačių likimas, kai, palikę savo tėviškes, danginomės kitur? Ar čia ne mūsų Sibi-

ras? Ar ne bėgimas užjūriuosna? Ar čia nėra nevirties draskoma, netikrumo persmelkta ir nepriteklių suramstyta dabartis? Kūdikėliui, Marijai ir Juozapui tada kai kur dar pasitaikė žmonių, o arčiau Nilo deltos prasidėjo tikra dykuma, tikroji smėlio ir vėjų jūra. Dažnai be kelio, be takelio. Į ausis, į akis besiveržiančios, į bumą lendančios smiltys. Veidus talžančio smėlio kankinami jie žingsnis po žingsnio su mažu Kūdikėliu žengia, regis, tikron žūtin. Čionai nei jokio krūmokšnio, nei medelio, nei akmens. Kaip akys mato - smėlis, smėlis. Daugel visokių pasakojimų išlikę lig mūsų dienų, kaip pabėgėliai keliavo per šią dykumą: laukiniai žvėrys, andai tokie romūs ir geri, atbėgdavo nusilenkti mažajam Jėzui. Kai kur oazėse netgi palmių šakos nusvarindavo šakas, kad vargingieji keliauninkai galėtų lengviau pasiskinti vaisių. Saulė spiginte spigina, nė lašo vandens.

Ne vienas anksčiau ar vėliau ryžosi leistis į tokią pavojingą ir sunkią kelionę. Jų tikslai įvairūs. 55 metų prieš Kristų panašią kelionę atliko Gabinijaus vadovaujami romėnų kari-ninkai. Jie puikiai žinojo apie tokio žygio sunkumus ir todėl dykumos labiau bijojo negu Egipte laukiančio karo žiaurumų. 70 metų po Kristaus tuo pačiu keliu traukė Tito kariuo-menės legionai pulti Jeruzalės. Tačiau su jais kartu riedėjo maisto, ginklų, gėlo vandens indai ir kitų gausių atsargų su kaupu prikrauti vežimai. Tomis pačiomis Kūdikėlio, Marijos ir Juozapo pėdomis šurpią ir negailestingą dykumą peržygiavo I pasaulinio karo metais iš Egipto į Palestiną anglų kariuomenės pulkai. Tik šie, turtingi, atsargūs ir apdairūs, statėsi patys vandentiekį ir šitaip daugiau nei 150 km iki Elarišo (el-Arish), buvusio Rinokoluro (Rhinocolura) atsivedė iš Nilo upės gyvo van-

dens gyslą. Ne taip buvo trims vargingiems tremtiniais. Mažas kūdikis ant rankų, alpus oras, pavargęs koja už kojos pėdiną asilėlis ir keli trupiniai maišelyje, o gal ir paskutinis šlakelis geriamo vandens, nuo kurio stokos taip degina gerklę, temsta nuo silpnumo akys, taip trūksta kvapo. O čia tas visur lendąs įkyrus ir pražūtingas smėlis! Pagaliau jie pasiekia Rinkolurą, už kurio - romėnų valdomos Egipto žemės. Iš čia kelionė į Peliuziją jau šiek tiek ramesnė. Jau kada ne kada pasitaiko žmonių, kai kokių patogumų. Gal čionai nesyk pravertė ir Išminčių padovanotasis aukso trupinys. Toji rūpestinga Apvaizdos Ranka ir mus kiekvieną kasdien aprūpina reikalingomis malonėmis, daiktais ir įvykiais.

Evangelijoje pagal Matą niekur nerandame apie Šv. Šeimos Egipto tremties laiką: “Erodiui mirus, štai Viešpaties angelas pasirodo per sapną Juozapui Egipte ir sako: ‘Kelkis, imk kūdikį su motina ir keliauk į Izraelio kraštą, nes jau mirė tie, kurie tykojo kūdikio gyvybės’” (Mt 2,19-20). Taigi kaip klusniai, vos tik išgirdęs angelo balsą per sapną, paskubomis išsirengė tremtin, taip ir nūnai: “Juozapas atsikėlė, pasiėmė kūdikį su motina ir pargrįžo į Izraelio žemę [...] apsigyveno Nazareto mieste, kad išsipildytų pranašų žodžiai: ‘Jį vadins Nazariečiu’ (Mt 2, 21-23). Galima spėti, jog toji tremtis truko neilgai. Jei Jėzus gimė 748 m. pabaigoje nuo Romos įkūrimo, tai į Egiptą išbėgo po kelių mėnesių, kai Marija ir Juozapas atsiseikino su Išminčiais ir jinai po 40 dienų Jeruzalės šventykloje atliko apsivalymo apeigas. Taigi Egiptan jie maždaug turėjo iškelti 749 m. nuo Romos įkūrimo metų pavasarį ar vasarą. Vadinas, bėgliai Egipte teišbuvo gal kelis mėnesius ar metus, kol Juozapui sapne pasirodęs angelas liepė grįžti Izraelin.

*

- Kun. Walter Stanevičiaus, buv. ilgamečio Šv. Antano lietuvių parapijos klebono Detroite, 50 m. kunigystės jubiliejus buvo paminėtas spalio 20 d. Dievo Apvaizdos bažnyčioje. Pokylio komitetą sudarė Šv. Antano ir Dievo Apvaizdos parapijų tarybos nariai. Kun. W. Stanevičiaus dėka ateiviai lietuviai kunigai buvo įjungti į Detroito vyskupiją ir buvo skiriami administruoti ir vadovauti parapijoms.

Andriaus Rudaminos SJ 400-osios gimimo metinės

Kun. J. Boruta

Spalio 3 dieną Vilniaus universitetinėje Šv. Jono bažnyčioje paminėtos Indijos ir Kinijos misionieriaus, Vilniaus universiteto auklėtinio tėvo Andriaus Rudaminos SJ 400-osios gimimo metinės. Ižanginiu žodžiu minėjimą pradėjo šios bažnyčios prefektas kun. Eitvydas Merkys SJ, primindamas, kad Andrių Rudaminą minime toje pat bažnyčioje, kurioje jis meldėsi, garbino Dievą, naudojosi šv. sakramentais, būdamas Vilniaus jėzuitų kolegijos, o vėliau ir universiteto studentas.

Apie įvairias šventumo formas, būdingas įvairiems vienuoliniam ordinams, kalbėjo kun. prof. dr. Antanas Liuima SJ. Jis trumpai apžvelgė vienuolijų istoriją nuo pirmųjų krikščionybės amžių atsiskyrėlių anachoretų sąjūdžio iki XVII amžiaus apaštalinio gyvenimo bendruomenių. Rytų aukštaitis, Daugėliško seniūno sūnus Andrius Rudamina pasirinko savo kelią siekti šventumo būtent pastarojo tipo vienuolijoje - Jėzaus Draugijoje, kurios šūkis "Visakas didesnei Dievo garbei". Viskas - tai reiškia ir aktyvi veikla tampa malda Dievo garbei.

Kun. Jonas Boruta SJ supažindino minėjimo dalyvius su Andriaus Rudaminos nueitu gyvenimo keliu. Būsimasis misionierius gimė 1596 metais Senajame Daugėliškyje seniūno šeimoje, buvo vienturtis sūnus toje šeimoje, nes motina anksti mirė. Šiek tiek pasimokęs namuose, vidurinio mokslo siekė Jėzuitų kolegijoje prie Vilniaus Universiteto-Akademijos. Čia besimokydamas pajuto, kad Dievo šaukiamas vienuoliniam gyvenimi. Tokiam sūnaus apsisprendimui nepritarė tėvas, kuris jį pasiuntė filosofijos studijoms į Vakarų Europą.

Baigęs filosofijos studijas tikriausiai viename iš Vokietijos universitetų, 1617 m. įstojo į Liuveno universitetą studijuoti civilinę teisę. Tačiau ir čia Dievas jį traukė prie savęs, savo, o ne pasaulietinės karalystės tarnybai. Būtent čia, Liuvene, A. Rudamina susižavi Liežo kanau-ninko Jean de Choquier 1611 metais Romoje išleista knyga "Thesaurus politicorum aphorismorum". Knygos autoriaus pagrindinės mintys maždaug tokios - "visos valstybės, kad ir pačios galingiausios, yra laikinos, jų valdovų - žmonių laukia mirtis. Valstybės ne tik išnyksta, bet istorijos eigoje iš esmės pasikeičia, pakinta ir santvarkos. Jei šitaip, argi verta paaukoti savo gyvenimą tik šio pasaulio valstybės ir žemiškųjų valdovų tarnybai? Tikrai laimingi tik tie žmonės, kurie visų pirma rūpinasi amžiniais dalykais, ir tik tada, atsižvelgdami į Dievo valią, savo tautos gerove". Šį J. Choquier'io veikalą Andrius Rudamina išvertė į lenkų kalbą, ir tas vertimas po jo mirties du kartus (1652 ir 1738 m.) išspausdintas Vilniaus Akademijos spaustuveje.

Dievas taip patvarkė, kad Andriui neteko baigti civilinės teisės studijų Liuvene. Sunkiai susirgo tėvas. A. Rudamina grįžo į Lietuvą ir po tėvo mirties 1618 m. gegužės 31 dieną įstojo į jėzuitų novicijatą Vilniuje. Po dvejų metų padaręs pirmuosius įžadus, studijavo Vilniaus universitete. Po dvejų teologijos studijų metų Lietuvos jėzuitų provincijolas A. Rudaminą kartu su garsiuoju poetu K. M. Sarbievijumi ir M. Zaviša išsiuntė tolimesnėms studijoms į Romą. Čia bestudijuodamas, A. Rudamina nusprendė prašytis būti pasiūstu į tolimą Indiją misionieriaus darbui. 1623 metais per Sek-

minės gavęs kunigystės šventimus, Andrius dar metus studijavo toelgiją Romoje, o 1624 metų rudenį per Lisaboną iškeliavo, tiksliau išpaukė, į Indiją. Sunki kelionė laivu aplink visą Afriką ir kertant Ramųjį vandenyną tęsėsi 5 mėnesius. Atvykęs į Goa miestą Indijoje (ten savo misijinę veiklą pradėjo šv. Pranciškus Ksaveras ir ten ilsisi šio šventojo misionieriaus žemiškieji palaikai) Andrius Rudamina su užsidegimu ėmėsi misionieriaus darbo. Dirbo ligoninėse, kalėjimuose ir laivuose. Visur, kur būdavo sunkūs ir prigimčiai nemalonūs darbai, jis būdavo pirmasis. Tačiau vos tik atplaukęs į Indiją, jis apsikrėtė maliarija. Vyresnieji, tikėdamiesi, kad geresnis žemyninis klimatas padės pagyti, išsiuntė jį į Kiniją. Čia Andrius Rudamina pasveiko nuo maliarijos, bet pradėjo sirgti plaučių tuberkulioze. Tačiau ir ši liga nesutrukdė uoliam misionieriui išmokti sunkią kinų kalbą, sakyti ta kalba pamokslus, net kai kinų kalba parašyti. Fukieno provincijos mieste Fučou, kartu su jėzuitu, garsiu misionieriumi, vienu iš ginčo dėl kinietišku apeigų katalikų liturgijoje dalyviu Julijumi Aleni, mūsų tautietis parašo kinų kalba knygą "Pasikalbėjimas su kunigu", kurioje išdėstyti atsakymai į įvairius kinų neofitams iškylančius klausimus. Ši knyga buvo išleista 1630 metais Fučou mieste. Antroji laida 1872 m. Zikawei mieste, o trečioji - jau mūsų amžiuje - 1922 metais. Tai gi A. Rudamina iki mūsų dienų lieka bene vienintelis lietuvis parašęs ir išleidęs knygą kinų kalba.

Dėl ligos A. Rudamina negalėjo leisti į tolimas apaštalines keliones. Jis rasdavo apaštalinio darbo ir namie - kviesdavosi į namus katalikų tikėjimu besidominčius žmones, aiškinauvo jiems tikėjimo tiesas, sklaidė iškylančias abejones. Su dideliu pasiaukojimu klausė išpažinčių, lankė ligonius... Savo šventumu ir gerumu pelnė Kinijos žmonių pagarbą ir meilę.

Andrius Rudamina mirė 1631 m. rugsėjo 6 d., tesulaukęs 35 metų amžiaus. Jo darbą Kinijoje, paskutiniausias dienas ir jo mirtį lydėjusius

T. Jonas Sukackas viduryje tarp T. K.

Raudeliūno ir T. J. Vaišnio Romoje 1940 m.

antgaminius reiškinius aprašė t. Benediktas de Matos "Vita et mors P Andrae Rudamina ex litteris P. Benedicti de Matos socii eiusdem in missione sinensi (ARSI, sin. 000, ff. 307r-308v). A. Rudamina mirė visų laikomas ir po mirties gerbiamas kaip šventai gyvenęs žmogus. Po jo mirties ilgą laiką kinai krikščionys rinkdavosi prie jo kapo, - pavesdavo jo užtarimui pas Dievą save ir savo reikalus. Maždaug toks tėvo Andriaus Rudaminos nueitas gyvenimo kelias.

Trečiasis prelegentas kun. prof. dr. Paulius Rabikauskas SJ kalbėjo tema "Tėvo Andriaus Rudaminos beatifikacijos galimybės klausimu". Jis priminė, kad jau 1900 m. Amerikos lietuviai įteikė popiežiui Leonui XIII prašymą Andrių Rudaminą paskelbit palaimintuoju. Tarpukario laikotarpiais A. Rudaminos beatifikacijos klausimu rūpinosi jėzuitai Benediktas Andruška ir Jonas Bružikas. Pokario metais Amerikos lietuvių leidžiamose maldaknygėse spausdinama kun. St. Ylos sukurta malda Andriaus Rudaminos beatifikacijai išmelsti. 1987 m. Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejaus proga dauguma Lietuvos katalikų kunigų kreipėsi į

Lietuvos vyskupas ir Šv. Tėvą su tuo pačiu prašymu. Šių laiškų tekstus galima rasti "Lietuvos katalikų Bažnyčios kronikos" puslapiuose. Tačiau to maža, reikia, kad tikinčioji liaudis prašytų A. Rudaminą paskelbti palaimintuoju. Reikia, kad tikinčioji liaudis, kaip ir tuoj po A. Rudaminos mirties, privačioje maldoje prašytų jo užtarimo pas Dievą savo reikaluose. Iki šiol A. Rudaminos beatifikacijos byla nėra oficialiai pradėta: nei vyskupijų, kur jis gyveno ir mirė tribunoluose, nei Romoje. Ją pradėjus, be istorinių jo gyvenimo ir dorybių studijų, reiktų dar įrodymų, kad, per šimtmečius praėjus nuo jo mirties, jis iš kartos į kartą laikytas švento gyvenimo vyru ir kad kaip į tokį buvo kreipiamasi, prašant užtarimo pas Dievą įvairiuose reikaluose. Tai gana sunkus darbas! Prelegento nuomone, lengviau būtų sėkmingai vesti beatifikacijos bylas XX amžiaus Lietuvos kankiniams, sudėjusiems gyvybės auką už tikėjimą. Tačiau ir oficialiai nepaskelbtas Bažnyčios palaimintuoju A. Rudamina lieka mums švento gyvenimo ir apaštališko uolumo pavyzdžiu.

Prof. dr. Eugenijos Ulčinaitės pranešimas "Rudaminų giminė M.K. Sarbievijaus poezijoje" papildė aukščiau aptartų pranešėjų nuopieštą A. Rudaminos, kaip kilnios ir šventos asmenybės vaizdą jo bendraamžio ir mokslo draugo M.K. Sarbievijaus poetiniu liudijimu. Nors apie savo draugą - jo kilnų pasiryžimą vykti į tolimus misijų kraštus kalba tik dviejose odėse, tačiau apie Rudaminų giminę ir joje puoselėtas riteriškas dorybes M.K. Sarbievijus pasakoja ir kitiems šios giminės atstovams (pvz., kovoje su turkais Moldovoje žuvusiems Andriaus dėdei ir pusbroliui) skirtuose poezijos posmuose. Kilnumo ir pasiaukojimo dvasios šios giminės atstovams netrūko!

Minėjimas baigtas šv. Mišiomis, kuriose melstasi ne tik A. Rudaminos beatifikacijos intencija, bet ir prašant Lietuvos žmonėms šventumo troškimo malonės.

Du jėzuitai užbaigė darbus

Kun. A. Saulaitis SJ

Afrikos Zimbabvėje lapkričio 6 d. mirė jėzuitas Brolis Mykolas Andriejauskas, 82 m., nuo 1938 m. dirbęs įvairiose misijų stotyse amatų mokytoju, sodininku, visadirbiu. Kilęs iš Gargždų, 1933 m. Pagryžuvyje įstojo į jėzuitus ir pasisiūlė misijonierium į Afriką. Išmokęs anglų ir čiabuvių kalbas, drauge su kunigais lankydavo misijų stotis. 1979 m. dėl sukilimų Br. Andriejauskas drauge su Br. Stasiu Tamkvaičiu metus gyveno pas lietuvius jėzuitus Čikagoje. Br. Andriejauskas išgarsėjo pasaulinėje spaudoje, kai, 1984 m. nuvykęs Lietuvon, buvo sovietų sulaukytas ir išsiųstas lauk. Paskutinį kartą Čikagoje atostogavo 1986 m., aplankęs brolių Baltimorėje ir kitus gimines JAV. Prieš keletą metų ilgesnį laiką praleido Lietuvoje, kur tebegyvena brolis ir sesuo.

Lapkričio 16 d. Urugvajaus sostinėje Montevidejuje mirė T. Jonas Sukackas SJ, lietuvių parapijoje išdirbęs 41 metus. Gimęs angliakasių šeimoje Penssylvanijoje, užaugo ir mokėsi Lazdijų apylinkėse. 1933 m. įstojo į jėzuitus ir po naujokyno Pagryžuvyje dar mokėsi Kaune, vėliau Innsbrucke, Gallaratėje (Italijoje), Romoje ir Lojolos universitete Čikagoje. Buvo vienas pirmųjų trijų lietuvių jėzuitų namų steigėjų Čikagoje. 1955 m. išvyko į P Ameriką, kur dėstė lotynų bei graikų kalbas ir dirbo Montevideo lietuvių Fatimos Marijos parapijoje. Visą gyvenimą domėjosi kalbomis, kurių buvo pramokęs bent 16. Sveikatai susilpnėjęs, prieš keletą metų apsigyveno urugvajiečių jėzuitų slaugykloje, kur rankose turėdavo arba rožinį, arba kuria nors kalba knygą su atitinkamu žodynu. Po šermenų lietuvių bažnyčioje lapkričio 17 d. palaidotas vieno lietuvių mauzoliejuje Cerro kapinėse, netoli bažnyčios.

KAS YRA DIEVAS?

Ignas

Graikų poetas Simonidas, paklaustas Sirakūzų valdovo, kas yra Dievas, paprašė dienos pagalvoti. Jai praėjus, paprašė dviejų dienų, po to keturių ir t.t., kol pagaliau valdovui pareiškė: “Kuo ilgiau apie tai galvoju, tuo šis klausimas tampa tamsesnis ir vis man yra sunkiau jį žodžiais išreikšti...”

Dievo buvimas nėra paslaptis, nes prie jo pažinimo priename įgimtu protu. Taigi, kad Dievas yra, mes galime savo protu pažinti, bet kas Jis yra ir koku būdu Jis yra - mes negalime suprasti, nes ir po Apreiškimo Dievo esmė mums lieka nesuprantama mįslė. Bet pažinti Dievą, kaip galima pilniau ir tobuliau, mums yra būtina. O būtina yra dėl to, kad toji Aukščiausioji Esybė yra pirmoji visų esybių eilėje. Ji yra verta būti pirmuoju protinio pažinimo objektu. “Tave pažinti - tai tobulai žinoti”, - sako šv. Augustinas. Mums yra būtinai reikalinga turėti teisingą Dievo sąvoką, nes teisinga ar klaidinga religinės tiesos sąvoka duoda vieniokią ar kitokią kryptį visam žmogaus gyvenimui. Todėl tikrai yra gili Cuvier žodžių prasmė: “Ką žmonėms gero padarome, tai praeina, tik tiesos, kurias jiems duodame, yra amžinos”.

Turėti tikslią Dievo sąvoką yra nelengva. Kasdien girdimi netinkami posakiai apie Dievą temdo ir iškreipia Jo sąvoką. Įvykus kokiais nors nelaimė, sakoma, kad tai yra “tokia Dievo valia”. Dažnai visa pikta beveik išvedama iš Dievo, o kai įvyksta kas nors gera, tai mažai kas pagalvoja apie Dievą. Todėl ir posakis “palikti ką nors Dievo valiai” yra virtęs sinonimu ką nors palikti nežinomam, netikram ir liūdnam likimui.

Nors gali atrodyti paradoksas, bet vis dėlto yra tiesa, kad nei ir Šv. Raštas temdo Dievo są-

voką tiems, kurie nemoka giliau į Šv. Rašto mintis įžvelgti, kurie per netobulos žmogiškos kalbos kiautą neįstengia prasiveržti iki tiesos branduolio. Mes savo kalbos žodžiais negalime tiksliai apie dvasinę Esybę kalbėti, todėl ir Biblija, kalbėdama apie Dievą, vartoja žmogiškus žodžius, kurie Dievui negali tobulai tikti. Kartais sakoma, kad Dievas “pyksta, jaudinasi, nekenčia”, bet šie žodžiai tokia prasme, kokia mes juos kasdieniniame gyvenime vartojame, negali būti pritaikyti Aukščiausiajai Esybei. Tai vis žmogiški populiarūs pasakymai, norint ką nors apie Dievą pasakyti. Juk Šv. Raštas yra skirtas visiems žmonėms, o ne tik filosofams ar teologams, todėl ir vartojami tokie posakiai, kurie visiems suprantami. Jeigu Šv. Rašte būtų vartojamos filosofinės sąvokos, daugelis jų nesuprastų, nors iš tikrųjų jos ir labiau atitiktų Dievo savybes. Taip pat nereikia pamiršti, kad Dievas savo esme visiškai skiriasi nuo visa kita, ką mes matome pasaulyje, todėl mūsų kalba yra bejėgė apie Dievą kalbėti ir, vos tik mes prasižiojame, norėdami ką nors apie Dievą pasakyti, mes Jį tam tikra prasme sukompromituojame, jeigu neturime geros valios ir nesistengiame suprasti, kad tai, ką mes tetobulais žodžiais išreiškiame, negali visiškai tikti tobulai Esybei.

Reikia taip pat atsiminti, kad antireliginė propaganda sąmoningai skleidžia suklastotas, juokingas ir absurdiškas sąvokas apie Dievą. Mažai apie religiją nusimanantieji, skaitydami tokius raštus, tikrai mano, kad tai yra religinės tiesos, kad tikrai taip Bažnyčia moko, todėl nenustubtu, kad jie nuo tikėjimo nutolsta, nes nenori tokių nesąmonių tikėti. Didžiausia nelaimė, kad jie, atmesdami tas tiesas, visai

Lietuviai, sužinoję, kad žada nugriauti Šv. Jurgio bažnyčią, verkdami nešė ir statė kryžius prie bažnyčios.

A. Saulaičio nuotr.

nenujaučia, kad jos ne Bažnyčios yra mokomos, bet skelbiamos tik religijos priešų. O tikros religinės tiesos jiems dažniausiai yra visai nepažįstamos.

* Štai kodėl, giliau pažvelgę ne kartą galime pamatyti, kad daugelis “ateistų” neneigia Dievo (nes Jo visai nepažįsta!), bet tik tą klaidingą idėją, kurią jie apie Dievą buvo susidarę. Čia kaip tik yra netikinčiojo tragedija, kai nusikratęs klaidinga Dievo sąvoka, jis mano, kad nusi-kratė paties Dievo! Juk tokia neigime kaip tik slepiasi tikrosios Dievo sąvokos ilgesys. Todėl, darant gyvenimiškas išvadas, kiekvienas, kurio tikėjimas Dievo buvimu griūva, turėtų savęs paklausti, ar kartais jame negriuvo per daug primityvi ir net klaidinga Dievo sąvoka, o ne pats tikėjimas Dievu. Jei mano kritiško proto šviesoje Dievo buvimas pažinimas griuvo, tai dar nereiškia, kad Dievo nėra. Gal iš tikro aš turėjau tokią Dievo sąvoką, kuri ilgainiui negalėjo negriūti. Štai dėl ko reikia susimąstyti ir pažiūrėti, ar aš neprivalau savo Dievo sąvokos labiau subrandinti, ją pagilinti, nes kiekvienais metais, žmogui gilėjant, jo dvasia nori ir religinių tiesų pagilinimo.

Kalbant apie galimai gilesnę, Dievo sąvo-

ką, kuri tobuliau išreikštų Dievo esmę, reikia pabrėžti, kad ir tokia sąvoka mums aiškiai nenurodys esmės ir būdo, kuriuo Jis yra. Ir šv. Paulius sako, kad Dievas gyvena “neprieinamoje šviesoje, kurio nematė nė vienas žmogus, bet ir negali matyti” (1 Tim 6, 16). Būdamas nesuprantamas savo esmėje, kaip Jis gali būti suprstas savo veikime? “Kaip nesuprantami Jo teismai ir nesusekami Jo keliai” (Rom 11, 33). Kad Dievas savo esmėje negali būti žmogaus suprstas ir žodžiais tinkamai išreikštas, tai yra katalikų tikėjimo dogma. Kad Dievo esmė ir Jo buvimo būdas yra nesuprantami, tai nereikia stebėtis. Juk ir kiekviena žmogiška asmenybė taip pat yra paslaptis. Kiekviena asmenybė - tai atskiras, kitam nesuprantamas ir uždaras pasaulis. Net pačiam sau žmogus yra tam tikra prasme mįslė.

Šitą Dievo esmės nesuvokiamumą ir neišreiškiamumą didieji pirmųjų krikščionybės amžių protai atvirai tvirtina. Dievo artumą išgyvenę mistikai taip pat panašiai kalba. Krikščionybės klasikais ne kartą yra pabrėžę, kad mes geriau žinome, kas nėra Dievas, negu tai, kas Jis yra. Atrodo paradoksas jų pasakymas, kad Dievas labiau pažįstamas nežinojimu, negu žinojimu. “Kalbi apie Dievą, ko stebėtis, jeigu nesupranti? Jeigu Jį suprustumei, tai nebūtų Dievas. Geresnis yra šitoks nežinojimas, negu klaidingas žinojimas” (šv. Augustinas). Šv. Jonas Krizostomas net drįsta tvirtinti, kad “tas išniekina Dievą, kas mėgina apimti Jo esmę”. Šv. Kirilas kalba apie kiekvieno žmogaus ir net teologo bejėgiškumą šiame klausime: “Ne visa, kas apie Dievą turi būti pasakyta, mes pasakome, nes tie dalykai Jam vienam yra žinomi. Mes tik sakome tai, ką žmogaus prigimtis apima ir ką mūsų silpnybė gali pakelti. Mes nesuprustame, kas yra Dievas. Kad mums trūks-ta apie Jį tikslių žinių, garbingai prisipažįstame. Teologui yra didelės išminties ženklas prisipažinti savo nežinojimą”.

Didieji mistikai nors ir išgyveno Dievą taip artimai, giliai ir apčiuopiamai, nors jiems as-

meniškai daug kas paaiškėjo ir jų tikėjimas nepaprastai pagilėjo, tačiau jie visi pareiškia, kad trūksta ir sąvokų, ir žodžių tai, ką išgyveno, kitiems papasakoti. Tuos dalykus, anot jų, galima tik išgyventi, o žodžiai apie tuos išgyvenimus bus tik jiems patiems suprantami, nes “šalta širdis negali suprasti ugningo žodžio”, sako šv. Bernardas.

Rainer Maria Rilke, mistinis poetas, savo eilėraščiais nori išsakyti, kas yra nepagaunama ir nesuvokiama. Nors savo nuostabia poezija apie Dievą kartais Jį lyg ir priartina ir Jį dengiančias miglas prasklaido, bet vis dėlto pagaliau turi pats prisipažinti, kad Dievo esmė yra “tamsesnė už naktį”. Ir pedagogas Foersteris, kalbėdamas apie Dievo esmę, sako, kad “visi žemiški žodžiai tėra nepasiekiamai aukštesnės tikrybės skurdūs veidrodžiai”. O anot Lipperto; “visi mūsų vartojamieji Dievo pavadinimai yra tik bailūs balsai, kurie mielai norėtų prisišlieti prie Dievo, bet, deja, jie tegali pasveikinti Jį iš didelio tolimo”.

Negalėdami Dievo esmės suprasti, mes vis dėlto turime teisę ir pareigą žinoti, kuri Dievo sąvoka, nors ir netobulai, bet vis tiek geriausiai nusuko Dievo esmę. Šitokią Dievo sąvoką mums pats Dievas Sename Įstatyme per Mozę apreiškė. Kai Jisai degančiame krūme apsiereiškė Mozei, į Mozės klausimą, kas Jis esąs, atsakė: “Aš esu, kurs esu!” Ir hebraiškas Dievo vardas Jahve tą pat reiškia - tas, kurs yra. Tartum šio pasakymo aidas Naujame Testamente suskamba žodžiai: “Aš esu alfa ir omega, pradžia ir galas, sako Viešpats Dievas, kurs yra, kurs buvo ir kurs ateis” (Apr 1,8).

Įsimąstę į tuos pasisakymus, krikščionybės mintytojai suranda jų branduolį ir aiškiau iškelia tai, kas Dieve yra esmingiausia, tai yra Jo buvimą iš savęs, kai visi kiti yra kilę iš kito. Dievas yra nuo nieko nepriklausoma, iš savęs nesuprantamu būdu egzistuojanti būtybė, iš kurios visa kita, kas yra, gavo savo buvimą ir be kurios niekas niekada neatsirastų ir negalėtų

atsirasti, nes iš nieko niekas neatsiranda. Dievas tai yra esybė, kuri negali nebūti, kuri turi būti, tai yra vienintelis vienetas, prieš kurį visa kita yra tik nuliai ir būtų amžinai tik nuliai, jei prieš juos nebūtų to vieneto. Jei Dievas yra Būties pilnybė, tai mokąs giliau galvoti filosofas turės prieiti išvadą, kad Būties pilnybė tai yra tas pat, kas ir Tobulybės pilnybė, tai yra bet kokios neigiamybės trūkumas, nes neigiamybė ir yra būties trūkumas.

Taip, nėra gilesnio Dievo aptarimo, kurs labiau prie Dievo esmės priartėtų, kaip šis, kad “Dievas yra esybė iš savęs”. Bet kadangi tokia esybė yra ir turi būti amžina, o žmogaus protas yra ribotas, todėl žmogus ir negali Dievo apimti. Taigi Dievo paslaptis glūdi Jo visais atžvilgiais amžinoje begalybėje, o drauge ir tame nesuprantamame Jo vidaus gyvenime, kurs pasireiškia trijų dieviškų asmenų vienoje prigimtyje. Dėl to yra suprantama, kodėl rašytojai ir pati Bažnyčia Dievą vadina įvairiais vardais, nes nėra tokio vardo, kurs apimtų visą Jo Tobulybę ir Jo Gyvenimą.

Prieš tą Didžiąją Paslaptį, kurios protas nesuvokia, bet iš Apreiškimo šiek tiek pažįsta, žmogus turi su didžia pagarba nusilenkti. Čia yra suprantami ir Heilo žodžiai: “Žemėje yra tik viena problema - adoracija”. Jei atsiminsime, kad viskas, kas yra šalia Dievo, yra iš Dievo, suprasime, kad kiekvienas kūrinys turi Dievą skelbti ir Jam gyventi. Todėl malda ir Dievo valios vykdymas yra esmingiausi kiekvieno tvarinio uždaviniai. Ir Viešpaties maldos pirmieji trys prašymai yra adoracija. Panašūs yra ir pirmieji kasdieninės kunigų maldos - brevijoriaus žodžiai: “Ateikite, pagarbinkime”.

Šis straipsnis būtų gyvenimiškai suprasmingas, jei kiekvienas, kurs jį skaito, pajustų savyje priekaištą, kurį juto ir rašytojas Noul* leau: “Aš save kaltinu, kad niekada negarbinau, kaip privalėjau... Aš save kaltinu, kad net žodis *adoracija* man buvo nežinomas”.

Nuliūdusį paguosti

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Janina Lukoševičienė

Galiausiai visi būkite vieningi,
užjaučiantys, mylintys brolius,
gailestingi, nuolankūs.

(1 Pt 3,8)

“Susitikimas su rašytoju Kaziu Saja buvo nekasdieniškas jau vien todėl, kad susirinkome puošnioje Vilniaus savivaldybės salėje, rašytojo minčių klausėsi ir pats sostinės meras, kuris atėjo mūsų pasitikti. Pačiu pirmuoju sakiniu K. Saja pasakė, kad jis nelaiko savęs autoritetu, bet mes pamatėme labai išsilavinusį, daug vargo patyrusį, mus suprantantį žmogų”, - taip rašo apie įvykusį pokalbį dvyliktokas Laurynas. O štai Mykolo žodžiai: “Rašytojo mintys buvo aiškios, ir galėjai neabejoti, kad jis atėjo mums, pasimetusiems, abejojantiems, nusivylusiems, kenčiantiems, padėti, nes jis sakė būtent tai, ką galvoja”. Ypač sukrėtė klausimas, kodėl moksleiviai žudosi. Puikiai suprantu tuos jaunuolius, nes pats ne kartą buvau jų kailyje. Rašytojo pasakyta mintis tiesiog mane pervėrė, ir aš pagalvojau: “Dieve, ačiū Tau už išgirstus žodžius, kurių man taip reikėjo, kurių skausmingai ieškojau”. Žinojau, kad turi būti kažkas pasakyta, kai žmogus kenčia, kai stovi ant traupaus gyvenimo slenksčio ir nebežino tolimesnio žingsnio; kaip dažnai sunkią valandą žmogus pasilieka vienas su savo suraizgytomis, nebeišnarpliojamomis abejonėmis, kankinasi galvodamas, kad gyvenimas tuščias, tad ar bevarta gyventi. Išplėstomis akimis žiūrėjau į mane suprantantį žmogų, o ausyse skambėjo ką tik jo pasakyti žodžiai: “Kai pasidarys tau labai sunku, kai nebematysi šalia savęs nė vieno tave suprantančio žmogaus, kai gyventi nebenorėsi, - tuojau pat pagalvok, kas labiau už tave kenčia, kam galėtum paskutinį kartą padėti... Pamatysi

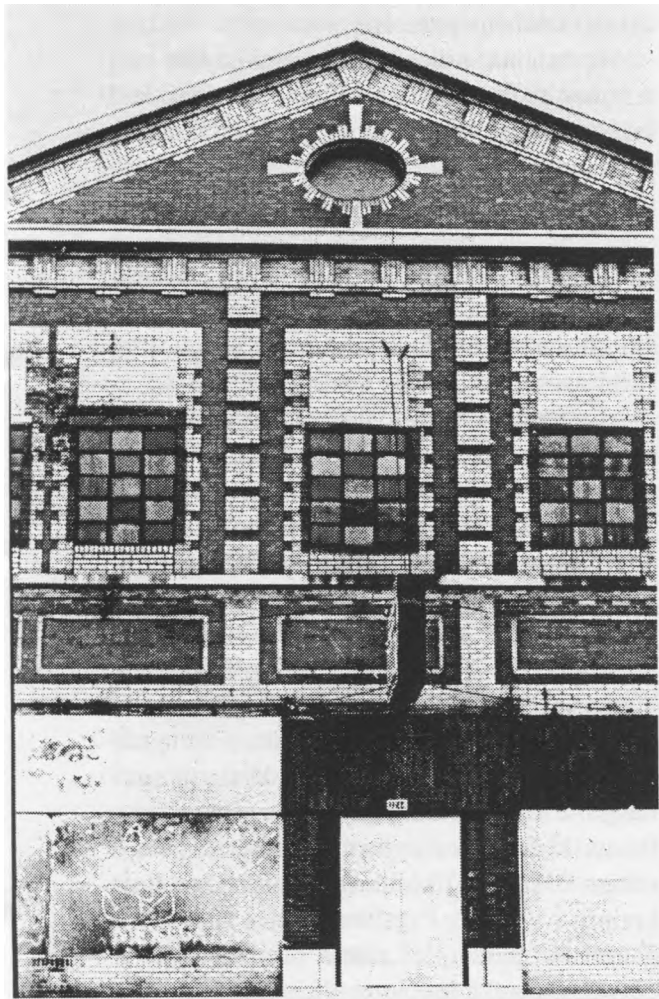
- tai tavo išsigelbėjimas. Skubėk pas jį - atrasi daug nelaimingesnių, apleistų, nuliūdusių žmonių - ištiesk pagalbos ranką, ir tu pamatysi dėkingumą, suvoksi, kad esi labai reikalingas, kad tavo kančia menka ir įveikiama”.

Tą valandą rašytojas kalbėjo apie kitas mūsų gyvenimo problemas, bet aš jų nebegirdėjau - man užteko tų, atrodo, tik man pasakytų žodžių. Kodėl jis įspėjo mano mintis? Gal todėl, kad anksti tapo našlaičiu, kad gyvenime nelydėjo guodžianti motinos šiluma ir tėvo raminanti ranka, gal todėl, kad tik retkarčiais susilaukdavo paguodos iš dėdžių ir tetų, gal tą supratimą jis pajuto iš savo senojo mokytojo, kurio jis iki šiol negali pamiršti ir vis pasakoja apie žilabarzdį senuką, kaip apie kokį iš legendos išplaukiantį žmogų. Ne žygdarbiai, ne keisti įvykiai įstrigo rašytojui į galvą, o pagalba kenčiančiam žmogui. Tokias mintis sukėlė tyliai, užsidariusiai, vienišai Linai.

Grįžau susijaudinusi ir aš. Visą vakarą galvojau apie save, ir pasidarė lengviau, nes pamatčiau, kad man nėra taip sunku, kad Dievas, parinkdamas tokį likimą, mane apdovanojo, kad neturiu teisės būti nepatenkinta, dejuoti dėl nepriteklių, patirtų skriaudų - visa mano vargana buitį kažkur pasitraukė, ir užvaldė dėkingumas Visagaliui, kad esu sveika, kad esu reikalinga šeimai, kitiems. Dėkingumas už tai, kad tų paguodos žodžių susilaukiau ne tik aš, bet ir daugybė jaunuolių, kuriems to labiau reikėjo negu man.

Negaliu pamiršti ir kito žmogaus, kuris savo širdies šilumą, visą savo gyvenimą paskyrė svetimiems - kenčiantiems.

Pro klasės duris lėtai įėjo senas, žilutėlis, švarkeliu apsivilkęs, labai gražia lazda pasiramsčiuodamas žmogus. Visų laukiamas senelis

Nugriauti Tremtinių namai Čikagoje.

E. Būtėno nuotr.

- Kazimieras Skebėra, kuriam sausio mėnesį sukaks šimtas dveji metai, iš kurių dvi dešimtis praleido tremtyje. Tikriausiai nedaug kas žino tą pavardę, bet pasiklausęs suvokia savo gyvenimo pilkumą ir pasijaučia menkas dėl smulkių nelaimių ar aimanų.

Šį kartą senelis pasakojo apie savo vaikystę ir jaunystę. Viską rišo du žodžiai - pareigos jausmas. Nuo susitikimo praėjo beveik metai,

bet visi gyvai prisimename, kaip jis, mažasis Kaziukas, trejus metus kasdien nešiojo vienišai senučiukei pietus, kuriuos motina suruošdavo nuo savo vargano stalo. Žiemą visus takus užpustytado, bet jis, klimpdamas iki pažastų, mynėsi taką užmirštos trobelės link. Vasaromis dvare ganė karves, tačiau vidurdienį parbėgdavo namo, pačiupdavo lauknešėlį ir dumdavo pas laukiančiąją. Apie jo bėgiojimus sužinojo dvaro ponias, kurią labai sujaudino piemenuko pasiaukojimas ir tėvų kilnumas, - tada pati siūsdavo savo sūnų padėti vienišam žmogui. Kas skatino sunkiai besiverčiančią šeimą ir jos berniuką tokiai kasdieninei pareigai? Anot paties Kazimiero, Dievo duota meilė žmogui, labiau už tave skurstančiam.

Šešiolikmetis vaikiną pirmą kartą tapo krikštatėviu. Niekas jo nekviestė, niekas ir neprašė. Atsitiko kaime didelė nelaimė - pati gražiausia, visų mylimiausia mergina susilaukė vaikelio. Kokia gėda! Kas gerą žodį bepasakys, kas ateis pasmerktajai į pagalbą? O svarbiausia - nelauktas žmogus jau trečią mėnesį pradėjo, bet niekas nedrįsta nunešti krikštui. Kas nori būti mergos vaiko krikštatėviu... Visas kaimas žiūri ir laukia, kas peržengs "moralinį" slenksčių. Pagaliau Kazimieras savo sprendimą pasako tėvams, kuriems lyg akmuo nusirito nuo krūtinės, Pasikviečia labai garbingą namų mergaitę ir pasiūlo nunešti į bažnyčią likimo siųstą naują gyventoją. O ką pasakys klebonas? Matyt, pats Dievas laimino jų žingsnį, nes kunigas ne tik neėmė už krikštą jokio užmokesčio, o, pasidžiaugęs tokia jauna pora, pats įdavė tris carinius rublius. Ką tą valandą jautė paniekinta ir visų atstumta mergina, sunku pasakyti, bet kiek meilės ir atjautos patyrė visas kaimas!

Per karą K. Skebėra išgelbėjo tris žydus, kurie jį gerbia ir dabar tebelanko kaip tikrą tėvą. Šiandien, pats gyvendamas vienas, tapęs neregium, jis atsisako bet kokios paramos, bet kokio apdovanojimo, nes supranta, kad tai buvo jo žmogiškoji pareiga: kenčiančiam padėti, nuliūdusįjį paguosti.

Atrodo, šitiek gero padariusį žmogų likimas turėtų saugoti ir globoti. Tačiau... Vorkutos lageriuose jis patyrė daug kančios, skausmo ir pažeminimo. Mums nebesuprantama, kaip žmogus, pasmerktas mirti, suranda tvirtybės ir sugeba save įtikinti, jog yra daug skaudžiau liūdinčių žmonių. Neseniai "Lietuvos aidas" išspausdino jo laišką Motinai, kurį išsaugojo kaip šventą relikviją. Pačiais šilčiausiais žodžiais tremtinys kalba apie brangiausio žmogaus skausmą, netekus jo, sūnaus, ir nė vieno žodžio apie savo vargus, šalčius, badą.

Vorkuta, 1947.05.04

Neišpasakytai brangi mano Mama!

Į tolimą, šaltą užpoliariją, nelemto likimo blokštas į nuogą vargą, prisiekiu visagaliu Dievu ir didžiuoju Likimu, kad aš savo menką gyvybę išsaugojau tik dėka to, kad Jūsų, Brangi Mama, majestotingą paveikslą, Jūsų neišpasakytą gerumą, Jūsų angelišką nuoširdumą, Jūsų dievišką meilę, visuomet ir visados nešiojau širdy. Jūs, Brangi mano Mama, tapot mano nemirtingoji Madona, kuriai aš meldžiuos, tarsi Dievui. Mama, aš visuomet mintyse ir net sapne, tarsi šešėlis, visuomet su Jumis. Šiandien kilnioje Motinos Dienoje, aš jaučiuosi nepaprastai laimingas, kad galiu Jus, mano geroji sengalvėle, sveikitni. Linkiu Jums sveikatos, ilgo ilgo amžiaus, paguodos, ramybės ir greito mudviejų pasimatymo, kad mūsų niekas niekad, iki akis užmerksiu, neišskirtų - mes visi keturi sūnūs vis tiek būsime su Jumis.

Jūsų neišpasakytai pasiilgęs ir labai mylįs sūnus *Kazys*

Šimtametis K. Skebėra gyvena vienas pats, retkarčiais ateina aplankyti moksleiviai, studentai, pažįstami; atsimena jį didžiųjų švenčių išvakarėse, stengiasi šiek tiek padėti, bet jis nelaukia tos pagalbos, o tik nori, kad kas nors jį išklaustytų, pabūtų, galėtų bendrauti su atviros širdies žmogumi, tarsi nujausdamas, kad yra liūdinčių žmonių, kuriems reikia padėti sava

gyvenimo išmintimi. Ir eina žmonės pas jį sunkią valandą... Ypač jaunimas, ypač vieniši savo dvasiniame pasaulyje.

Kai ateina susikaupimo ir apmąstymo metas, mes atsimename, kad esame ne vieni, kad šalia mūsų gyvena žmonės, laukiantys mūsų paguodos. Tuomet nejauku darosi, nes pasijuntame, kad visą gyvenimą rūpinamės tik savimi, savo šeima, lyg neegzistuantų aplinkiniai. Tomis valandėlėmis bandome save pateisinti ir surasti bent vieną gerą darbą, kuris palengvino kito žmogaus sielvartą. Tada prieš mane išnyra tylus Jurgitos veidas.

Į aštuntą klasę atėjo nauja mokinė, nedrąsi, prislėgta ir sunerimusi. Jos trumpa gyvenimo atkarpa pasakojo apie mergaitės vienišumą ir pasimetimą. Jurgita neprisiminė motinos, kuri mirė, kai dukra ėjo tik trečius metus. Ten, Sibire, ir palaidojo. Kelerius metus tėvas vienas ją prižiūrėjo ir leido į darželį. Paskui pradėjo eiti į mokyklą - visur skambėjo rusų kalba, tik namuose tėvas bendravo lietuviškai ir meldėsi lietuviškai. Atėjo diena, kai motinos vietą užėmė nauja moteris, kuri nuoširdžiai rūpinosi mergaite. Gimus sūnui, šeimoje visiškai išnyko lietuviški žodžiai. Jurgita nebesusigaudė, kas ji tokia, koks jos tikėjimas, kokiais žodžiais kreiptis į Visagalį. Pagaliau, kas jis, vienintelis galintis jai padėti... Laiškai, pilni sielvarto ir nevilties, plaukė močiutei į Lietuvą. Tai buvo vaiko šauksmas, prašantis pagalbos.

Ir štai mergaitė mano klaseje. Tą akimirką aš net neįsivaizdavau, kaip galiu padėti jai, žinančiai tik lietuviškas raides. Klase tylėjo ir galvojo, kad bandoma spręsti neįveikiamą uždavinį. Aš negalėjau jai atsakyti, aš negalėjau jos nesuprasti! Prasidėjo įtemptas ir atkaklus darbas - mokiniai apgaubė ją savo nuoširdumu. Ji buvo tokia paklusni ir miela, bet kartu netvirta ir trapi, jog atrodė, kad bet kada gali perniek nueiti visų pastangos. Bet Jurgita palengva tiesėsi, naujosios draugės kvietėsi pas save, jų mamos šildė mergaitę savąja meile. Atėjus pavasariui, visi supratome, kad sėkmin-

gai įveikė visus dalykus, bet ką turiu parašyti aš, kai puslapiai mirga klaidomis. Prisimenu, gražinu sąsiuvinius: ji, visa virpėdama, priėjo prie mano staliuko, norėdama greičiau pamatyti pažymį, - nepajutau, kaip apkabinau ją ir priglaudžiau prie savęs. Jurgita, įspėjusi mano sprendimą, padėjo galvą man ant peties.

Žymiai lengviau praėjo dar vieneri metai, ir mergaitė, išlaikiusi egzaminus, nunešė dokumentus į buitinių mokyklą, kur laukė didelis konkursas. Jaudindamasi ėjau pas direktorių prašyti, kad jis suprastų, jog našlaitė būtina globa. Didžiausiai nuostabai, tas jaunas žmogus dėkojo man, kad aš rūpinuosi vienišu žmogumi, kuris niekuo negali atsilyginti. Anot to direktoriaus, gal pats Dievas siunčia mergaitę pas mane ir pas jį, kad mes išgirstume nelaimingojo didelį troškimą ir jam padėtume, nes kiekvienas, vaikystėje patyręs atjautą, gailestingumą, nuoširdumą, vėliau pats tą širdies šilumą dalins kitiems, to mokys ir savo vaikus. O mano atmintyje apie Jurgitą pasiliko du gražiausi epizodai: tai išleistuvinė nuotrauka, kurioje ji, prisiglaudusi prie manęs, ir antras: vasarą, po visų rūpesčių, močiutė atvažiavo parsivežti Jurgitos į kaimą ir man atvežė dvidešimt rudų didelių kiaušinių! Tai pati brangiausia dovana gyvenime!

Prisimenu ir Marių, tokį pat nelaimingą iš kitos mokyklos atklydusį vaiką, kuris neturėjo namų, nes tėvas jį mažą paliko, o girtaujanti motina išvarydavo sūnų į laiptinę. Žiemą berniukas gyveno pas močiutę kaime ir iš ten paryčiais važinėdavo į mokyklą. Per pirmąsias pamokas užsikniaubdavo ant suolo ir užmigdavo. Nuo šalčių, nerimo, išgąščio Marius nuolat sirgdavo. Reikėjo rimtos pagalbos. Prasidėjo ilgas nuolatinis rūpestis - kas mėnesį ieškoti sanatorijos, kurioje likdavo laisvų vietų, kad vaikas galėtų ramiai išsimiegoti, pavalgyti ir mokyti. Netrukdavo praeiti mėnuo, ir vėl be-

namiui ieškodavau pastogės. Taip praėjo pus-trečių metų, Marius išaugo, sustiprėjo, įstojęs į prekybos mokyklą, apsigyveno bendrabutyje.

Aš dažnai pagalvoju, bandydama suskaičiuoti sanatorijas, kodėl gydytojai jį priimdavo, rūpindavosi kaip rimtai sergančiu, nors mūsiškis dažnai būdavo sveikas. Ne kūnas sirgo, o siela. Tą gerai suprato sanatorių darbuotojai ir globojo gyvenimo nuskriaustąjį, kuriam trūko namų, kuris sapnuodavo gražią mamą, kuris užmiršo tėvo paveikslą, kuris buvo reikalingas tik bejėgei močiutei, neturinčiai savo kampo. Kuo galėjo vargšė senutė padėti anūkiui... Tik malda už vaiką ir jo geradarius. Gal tą maldą ir išgirdo tie žmonės, kurie kiek galėdami šildė išgąsdinto berniuko širdį.

Galvodama apie vargstančius, paguodos laukiančius nepilnamečius, suvokiu, kad mes, tėvai, mokytojai, jaunimo globėjai, esame pašaukti sukurti tokią bendruomenę, kurioje formuotume mylintį žmogų, tarnaujantį kenčiančiam ir pasimetusiam. "Pagrindinis šian-dieninio mūsų švietimo tikslas - ugdyti žmones kitiems, žmones, kurie neįsivaizduoja meilės Dievui, jei ji neapima meilės artimui, žmones, kurie įsitikinę, jog meilė Dievui be pastangų siekti teisingumo būtų tik farsas, būtų tušti žodžiai" (Tėvas Pedro Arrupe, jėzuitų generalinis vyresnysis, 1965-1983).

Gera, kad ateina susikaupimo, apmąstymo laikotarpis, kuris primena, kad privalai kitam padėti: "Budėkite, nes nežinote, kurią dieną tave pakvies", - dažnai girdime šiuos žodžius. Turbūt nereikia spėlioti, kada ateis ta diena, o tiesiog gyvenkime, ištiesdami pagalbos ranką kitam, dalindami savo meilę, aukodami laiką, guosdami nelaimingąjį, nešdami nors kruopelytę vilties.

O kartu mes patys tokie nuodėmingi ir laikini...

■ Kun. Donatas Slapšys SJ, sulaukęs 75 m. amžiaus, tebesidarbuoja Indijoje, kuriai atidavė arti 50 savo gyvenimo metų.

Nuolankiai priimkime Dievo žodį

CHIARA LUBICH

“Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man taip, kaip tu pasakei” (Lk 1,38).

Tie Marijos žinomi žodžiai pasiekė mus per Šventraščių; o ši Evangelijos ištrauka kreipia mūsų dėmesį į to nepaprasto įvykio reikšmę. Tie gi žodžiai ir mus skatino pagal tą jų reikšmę gyventi. Marija tada dar gyveno pas savo tėvus Nazarete ir buvo jauna mergaitė, kai angelas jai apsiereiškė ir paskelbė, kad ji bus Mesijo motina. Tada Marija angelui tarė: “Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man taip, kai tu pasakei”.

Dievas, pasirinkęs Mariją, kad ji būtų Mesijo motina, davėjai vadovaujantį vaidmenį savo išganymo plane. Atsakydama Marija išreiškė besąlyginį pasitikėjimą Dievu, visiškai jam atsiduodama. Taip pat visu paprastumu ir pilna meilės ji prašė supratimo šviesos. Nes ji nebuvo kaip vergė akiai pakludama, bet kaip duktė; tad ji ir elgėsi kaip Dievo, jos Tėvo duktė. Bet kai tik ji gavo supratimo šviesos, tuoj visa širdimi pasiryžo būti ištikima.

“Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man taip, kaip tu pasakei”.

Marija buvo tikra, kad Dievas yra Visagalis. Ir kai apsiereiškęs angelas paskelbė jos paskyrimą, ji nuoširdžiai pareiškė visišką pasitikėjimą ir klusnumą.

Dievas savo išganymo įsakymuose nuo pat pradžios ligi pabaigos visuomet reikalauja visiško paklusnumo. Išganymo istorija ir prasidėjo, Abraomui vykdant paklusnumą.

O metui atėjus, ir Marija nuoširdžiai, su visišku pasitikėjimu ir paklusnumu priėmė Dievo planus. Taip pat ir Kristus atėjo į šį pasaulį, vykdydamas paklusnumą ir pakludamas iš jo išėjo.

“Štai aš Viešpaties tarnaitė...”

Dievas kaip tik ir nori tokių žmonių, kurie, pakludami su visišku nuolankumu, būtų pasiruošę jam tarnauti, vykdydami jo planus. Marija, nuoširdžiai įsitikinusi, buvo visiškai atsidavusi Dievo kūrybingam veikimui. Todėl ji tikrai atstovauja žmonijai, kurios ateitimi ir rūpinasi.

Posakis “Viešpaties tarnaitė” yra ne vien tik nusižeminimo reiškinys. Tie Marijos žodžiai patys savaime išreiškia ir josios didingumą. O garbingais buvo laikomi ir didieji išganymo istorijos tarnai, kaip Abraomas, Mozė, Dovydas ir pranašai.

“Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man taip, kaip tu pasakei”.

Tie Marijos žodžiai sako mums, kaip privalome gyventi kaip krikščionys. Jie skatina mus vykdyti Dievo įsakymus, visiškai jam atsiduoti nuoširdžiai, nuolankiai ir laisvai, darant taip, kaip Marija darė.

Marijos paskyrimas yra didingas ir įkvepiantis. Bet ji nėra vienintelė, kuri buvo pašaukta duoti gyvybę Kristui. Kiekvienas krikščionis, taip pat turi panašų paskyrimą, nors turi jį vykdyti skirtingu būdu. Mes taip pat turime leisti Kristui mumyse gyventi, tada galėsime kartu su šv. Pauliumi kartoti: “Aš gyvenu, tačiau ne aš, o gyvena manyje Kristus” (Gal 2,20).

Bet kaip mes galėtume tai daryti? Priimdami Dievo žodį nuoširdžiai ir noriai, kaip Marija darė: žodį, kurį girdime skelbiant, ar skaitydami Šventraščių, ar Šventraščio sakinį, kaip šį, kurį gauname kiekvieną mėnesį su komentarais.

Tad būkime atviri, nuoširdūs ir pasiruošę

PAPRASTI KASDIENYBĖS STEBUKLAI

Aurelija Mykolaitytė

1. Paramos namai

Apskūrę, suvargę gatvės vaikai - juos pastebi tik tada, kai nori apkaltinti padarius kokį nors nusikaltimą. Kas bepasirūpins šiais mažuteliais? Tėvai, kuriems visai nesvarbu, ką veikia jų atžalos? Valstybinės institucijos, kurios nesugeba visko aprėpti? Prieš penkerius metus šio darbo ėmėsi nepriklausoma nuo žinybų labdaros organizacija "Visos Lietuvos vaikai". Per trumpą laiką nuveikta jau gana daug: agentūra ne tik šelpia skurstančius, bet ir rūpinasi, kad vaikai turėtų namus, šeimą. Dabar Vaikų sodybos, kur auginami ir auklėjami tėvų palikti nepilnamečiai, yra įsikūrusios Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje ir kitose Lietuvos vietovėse.

Pradžių pradžia - pagalba vaikams Elenos Kubilienės namuose. "Aš pati esu augusi vaikų namuose, ir jau seniai svajojau padaryti viską, kad vaikai turėtų tikrus namus, kad būtų sąlygos, artimos šeimai" - sako šios organizacijos įkūrėja. 1990 metų vasarą Elenos Kubilienės šeima priglaudė 23 vaikus - nuo trejų iki septyniolikos metų. Ši patirtis vėliau buvo sėkmingai pritaikyta steigiant agentūrą "Visos Lietuvos vaikai".

Organizacija ėmėsi darbo, visai nieko neturėdama - nei patalpų, nei lėšų. Pirmasis išbandymas - blokados laikas, kai per televiziją, radiją, laikraščius buvo kreiptasi į žmones ir prašyta padėti. Tuomet agentūrą priėmė Prof-sajungos namai - davė vieną koridoriuką rūsyje, ir ten, kas galėjo, tas nešė vaikams drabužėlius, maisto, net pinigų. "Viena ranka gaudavom, registravom, kaip galėjom, kita ranka reikėjo iškart atiduoti", - prisimena Elena Kubilienė.

Agentūrą įkūrus, buvo paruošta programa, kaip tobulinti vaikų globos įstaigų darbą. Deja, geros idėjos atsimušė į storas ministerijų sienas. Teko pasikliauti savo pačių jėgomis ir daryti tai, kas numatyta. Netrukus atsirado pirmoji sodyba Valakampiuose. Ten vaikai nuo pat mažumės pratinami dirbti - patys turi savarankiškai tvarkytis, padėti tėvams prižiūrėti namus. Tokių sodybų dabar jau dvidešimt septynios. Jų šeiminkams toli gražu nėra lengva - pabandykite įsivaizduoti gausią šeimą, kurioje auga daugiau nei dvidešimt vaikų, norinčių viską žinoti, suprasti, patirti. Sodybose dirbantys žmonės atstoja vaikams tikruosius tėvus. Deja, daugeliui dar sunku suprasti, kodėl taip aukoja-

priimti tą žodį, nes žinome, jog tas žodis nėra kokio nors žmogaus, bet Dievo ir kad jame yra Kristus. Tad priimkime Kristų jo žodyje, trokšdami pagal jį gyventi kiekvieną momentą.

Jei mes taip darysime, pasaulis vėl matys Kristų mummyse einančių modernių miestų gatvėmis - Kristų mummyse, apsirengusių kaip ir kiti, dirbančių įstaigose, mokyklose, visur tarp žmonių.

Tada bus ir daugiau pasikeitimų, kai pasaulis matys Kristų, gyvenančių mummyse, veikiančių galinga jėga Evangelijoje, viską keičiančių, keičiančių žmones ir visuomenę, kuriančių geresnį pasaulį, labiau žmonišką ir vieningą.

Tad drąsos! Mūsų laukia nuostabūs Dievo planai. Būkime gerai pasiruošę juos sutikti.

Šio Gyvenimo žodžio komentarai yra verčiami į 90 kalbų ir dialektų; juos gauna daugiau kaip 14 milijonų žmonių visame pasaulyje. Taipgi juos skelbia spauda, radijas ir televizija.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

masi - mintyse jau skaičiuojami pinigai, gautas pelnas. Tik tuomet paliauna šnairavę, kai patys savo akimis pamato nuovargį tėvų veiduose ir linksmus, guvius vaikus.

Galima būtų daug pasakoti apie sodybų gyvenimą - kaip reikia pradėti viską iš naujo aiškinti, rodyti, kas kitiems, to paties amžiaus vaikams jau seniai suprantama. Gražina Grigaliūnienė, sodybos Panevėžio rajone mama, papasakojo toki atsitikimą: penkerių metų berniukas kiša į ugnį pirštus ir klausia: “Mamyte, kas čia?” Iš šalies žiūrint, tai atrodytų tarsi nekaltas pokštas. Arba vėl: dvynės viską dalindavosi pusiau, todėl sudraskė gyvą viščiuką. Mamai dar ne kartą teko aiškinti, kad taip daryti negalima, kad ir gyvūnėliams skauda. “Užmiršau, kad negalima”, - pasakys, ir vėl reikės tą patį kartoti. Beje, taip daro sveiki, normalūs vaikai, augę valdiškose įstaigose ir neturėję tikrų namų.

Žmonių, norinčių padėti skurstantiems, atsiliepia kaskart vis daugiau. Paprastas pavyzdys: Maldeikiuose atidavus vaikų darželį sodybai kurti, tuoj atsirado savanorių, kurie padėjo jį suremontuoti, o senutės nešė vaikams sūrio, kiaušinių ir bučiavo sodybos šeimininkei Nijolei Vasiljevai rankas, sakydamos: “Vaikeli, ką tu padarei?! Tu šuildei visus...”

Į “SOS vaikai” būstinę, kuri įsikūrusi Vilniaus senamiestyje, užsuka daug žmonių. Ne per seniausiai buvo atėjusi mama su vaiku ant rankų; vyras kalėjime, uošvė išvarė iš namų - ją ir kūdikį. Kreipėsi į visokiausias institucijas. Galų gale viena valstybinė organizacija pasikambino ir paklausė, ar negalėtų agentūra padėti. Čia visuomet pagalbos sulaukia vaikai, kurie stinga artimųjų globos, - deja, dabar tokių yra daug. Kartą nedrąsiai praveria duris pirmokėlis ir skundžiasi: “Mane muša tėvas”. Berniukas atėjo į pačią agentūrą ieškoti pagalbos, nes niekur kitur nenori šito girdėti.

“Visi gali padėti”- sako Elena Kubilienė. Žmonės neša į jų būstinę vaikų išaugtus, bet dar nesunešiotus drabužėlius, batus - daug vargingai gyvenančių šeimų neišgali vaikams visko pripirkti; į pagalbą ateina firmos. Agen-

tūros darbuotojai yra dėkingi visiems už suteiktą paramą ir viliasi, kad per vaikus prisikels žmonės, atgims Lietuva.

2. Savi tarp savų

Bent trumpam pabandykime įsivaizduoti save - atstumtą, vienišą gyvenantį toli nuo namų pilkame internato kambarėlyje... Tokia buvo tvarka. Jie ir mes - tarsi du skirtingi pasauliai, neturintys nieko bendro. Galvoje kimba mintis, kad taip buvo daroma specialiai - į “šviesų rytojų” galėjai sėkmingai žygiuoti tik lipdamas per kitų, silpnesniųjų, galvas. Anos praeities šešėliai vis dar temdo mūsų gyvenimą. Kažin kada išsivaduosime iš kibių savanaudiškumo gniaužtų? Kada išmoksime atjausti šalia esantį žmogų?

Tokiu artimo meilės keliu jau bando eiti Vilniaus 12-oji pradžios mokykla, įsikūrusi Pašilaičiuose. Kiekvieną rytą į baltą jaukų pastatą susirenka vaikai iš aplinkinių daugiaaukščių namų ir mokosi skaityti, rašyti, skaičiuoti. Jie būna kartu su negalės ištiktaisiais. Ne kiekvienas, atėjęs į klasę, galėtų pasakyti, jog berniukas, sėdintis pirmame suole, veik negirdi, - Arūnui mokslas sekasi gerai, ir jis sparčiais tempais vejasi kitus. Lengviausia išeitis - ištremti tokius vaikus į specialias mokyklas, uždaryti tarp keturių internato sienų ir dejuoti: “Kiek daug viskas kainuoja!” Taip tikriausiai būtų pasielgę su Aleksu, kuris dabar lanko greta jo namų esančią mokyklą. Vaikas šiek tiek atsilieka nuo kitų, bet tai ne kliūtis šios mokyklos darbuotojams.

Jaunas, energingas direktorius Virginijus Molis norėtų, kad visiems pradžios mokyklos auklėtiniams būtų gerai. Deja, ne visada pavyksta įgyvendinti savo planus. Kiti negalės ištiktieji mokosi atskiroje patalpoje, nors ir juos reikėtų integruoti į bendrą klasę. Tai sutrikusio intelekto vaikai. Pasitaiko dienų, kai jiems būna labai sunku: vienas tūno kampe, kitas bėga pro duris, trečias dainuoja. Todėl mokytojo darbas su šiais ir kitais vaikais neįmanomas be pagalbininko. Papildomų žmonių tikrai atsirastų, mano mokyklos vadovas, tačiau di-

džiausia problema - lėšos. Gerai dar, kad pade-
da tėvai, pagelbsti vienas kitas rėmėjas - galbūt
kada nors pavyks įrengti kambarį, kuriame ne-
galės ištiktieji galėtų atsipūsti, pažaisti po
pamokų.

Dabar jų klasėje mokosi ir pirmokai, ir
antrokai, ir trečiokai. Vieni pradeda tik skaičiu-
kus, raideles rašyti, o kiti jau skiemenis, žo-
džius rašo. Mokytoja Violeta Vansavičienė
paruošia vaikams individualias užduotis, dirba
su kiekvienu atskirai. Šie mokiniai nėra išskir-
ti iš kitų - jie dalyvauja visuose mokyklos ren-
ginuose, valgo kartu su sveikaisiais. "Mūsų
tikslas - ne vien tik juos užjausti, bet ir padėti",
- sako direktoriaus pavaduotoja Elona Dobro-
volskienė.

Šios mokyklos darbuotojų pastangos ir
triūsas neliko bevaisiai: negalės ištikti vaikai
pamažu keičiasi. Jų bendravimas tarpusavyje
pasidarė kitoks - tapo vienas kitam geresni,
mažiau barasi. Be to, šiems vaikams labai daug
padeda bendraamžiai, kurie mielai draugauja
su negalės ištiktisiais. Toks buvimas kartu jau
nuo pat mažumės moko vaikus suprasti ir at-
jausti kitokį žmogų. Galbūt ir būdami suaugę
jie neatstums negalės ištikto žmogaus? No-
rėtusi tikėti, kad ateityje subyrės ta butaforinė
siena tarp dviejų pasaulių, jų ir mūsų, kad
visiems kartu pavyks sukurti geresnį ir gražes-
nį gyvenimą...

3. Jeigu yra tikėjimas

Kai šaltą rudens dieną sužvarbusi užsukau
pas seseris kazimierietes, mane apgaubė jauki
namų šiluma ir ramybė. Tuo metu visos trys
sengalvėlės vienuolės sėdėjo prie stalo ir baigė
pusryčiauti. Sesuo Teresilė maloniai pasikvietė
į kambarį. Čia, Šv. Petro ir Povilo bažnyčios
pašonėje, jos apsigyveno prieš trejetą metų,
kai pačios jau neįstengė tvarkytis. Dabar sese-
rims padeda kitos vienuolės - slaugo, paruošia
valgį, sutvarko butą. Daugiausia priežiūros
reikia seseriai Augustinai: jau bus metai, kai
visai neišlipa iš lovos, nes serga sunkia Parkin-
sono liga. Prie šios negalės prisidėjo dar ir ki-
tos - nekalba, nemato. Sesiems tenka išvien

būti prie Augustinos: pasodinti prie stalo, pa-
duoti valgyti, vėl paguldyti. Turbūt daugelis
nujaučia, ką reiškia namuose toks ligonis (juk
nuolat reikia keisti baltinius, patalynę, kad ne-
sijaustų jokio kvapo), o čia, pas seseris kazi-
mierietes, - nepriekaištinga švara ir tvarka. Toli
gražu ne visi vaikai sugeba taip savo karštinčius
tėvus prižiūrėti. Sesuo Juozapa dar šiaip ne
taip paeina, pasiramsčiuodama lazdele. Tačiau
po insulto ji prarado orientaciją, ir dažnai už-
miršta, kur eina, ką daro. Tik seserį Teresilę jė-
gos dar neapleido - kiek gali, tiek padeda kitoms
vienuolėms ir į netoliese esančią bažnyčią
valioja nueiti. Didžiausia bėda - dėl tinklainės
degeneracijos pablogėjęs regėjimas: dabar ma-
to labai nedaug, o gydytojai nieko gero nežada.
Iš šių trijų seserų Teresilė yra jauniausia jai
84, tuo tarpu Juozapai - 86, o Augustinai - 90.

Į Šv. Kazimiero seserų kongregaciją visos
įstojo dar nepriklausomos Lietuvos laikais.
Tuomet gyveno Pažaislyje, kur buvo jų vienuo-
lijos centras. Sesuo Augustina "Saulės" gim-
nazijoje dėstė matematiką, sesuo Juozapa -
vokiečių kalbą, o sesuo Teresilė vadovavo
vaikų darželiui. Net po daugelio metų gimnazi-
jos mokinės, dabar jau žilaplaukės senutės,
prisimena savo auklėtojas ir atvažiuoja jų ap-
lankyti. Tais prieškario metais jas visas ypač
traukė "Marijos dukterų" sodalicija, kuriai
vadovavo sesuo Augustina. Jos mokinės rink-
davosi bendrai maldai, kartu planuodavo dar-
bus. Iš sesers Augustinos gimnazistės galėjo
pasimokyti ir rankdarbių meno. Visa tai joms
pravertė tremtyje - mat daugelį moksleivių,
baigusią "Saulės" gimnaziją, išvežė į Sibirą.
Grįžusios dėkojo seserims vienuolėms, kad
daug ko išmokė - ne tik amatų, bet ir ištver-
mės, napalaužiamo tikėjimo. Deja, neilgai sese-
rys kazimierietes galėjo dirbti mokyklose ar
darželiuose. Užėjus sovietų valdžiai, jos pasi-
darė neberekalingos. Teko ieškotis kitokių
užsiėmimų: sesuo Teresilė įsidarbino ligoninė-
je, sesuo Juozapa - leidykloje, o sesuo Augusti-
na ėmėsi buhalterės darbo. Taip ir senatvės su-
laukė - darydamos gera, padėdamos kitiems.

"Jeigu yra tikėjimas, lengva viską pakelti",

JAUNIMAS

UŽ KO LAIKYTIS, KAD IŠLIKTOM

(Jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)

Indra Jankauskaitė

Atsargiai dėliodama kojas, lyg eičiau pavojingai slidžiu ledu, artėju prie palatos lango. Ligoninės kieme dienovidžio saulėje spindėte spindi balta kaštono žvakė. “Jau pražydo kaštonas?!” - nustembu. O juk kai mane tarsi kalinę uždarė šioje ligoninėje, kaštono šakos irgi baltavo, — tiktai nuo šerkšno. Taip norėjosi palytėti ranka tą pavasarinio žydėjimo stebuklą, įsitikinti jo tikrumu, deja...

Tarytumėi ką tik išmokęs vaikščioti kūdikis nevirtu žingsniu grįžtu prie savo lovos. Priešais mane gulinči senučiukė kosteli. Mano alkanas žvilgsnis vėl krypta prie lango, tačiau išvysta tiktai pagyvenusią moterį, įsistebeilijusią į lašelinę, iš kurios į ją įteka kažin kieno svetimas kraujas. Kitame palatos kampe, ties saulės kupinu langu, - į “Naujojo testamento” išmintį panirusi mano bendramožė Kristina, kurią į ligoninę paguldė tik prieš kelias dienas.

- sako sesuo Teresilė. Per ilgą savo amžių patyrusios daug vargo, šios vienuolės kazimierietės išsaugojo vidinę sielos ramybę - žiūrėdama į seseris, džiaugiuosi dėl tokios šviesios jų senatvės. Būdamos kartu ir pagelbėdamos viena kitai, jos įveikia visus sunkumus. Labai daug paramos sulaukia iš savo seserų vienuolių, kurios kantriai, neniurzgėdamos, nedejuodamos, senutes prižiūri. Tikra šventė seserims būna kun. Vaclovo Aliulio apsilankymas, kai jis namų koplyčioje atlaiko šv. Mišias. Vienuolės labai dėkingos ir Zelmai Vaisiūnienei, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Vilniaus rajono tarybos pirmininkei, už rūpinimąsi jomis. Net ir dabar, gilios senatvės sulaukę, seserys kazimierietės toliau pildo savo tarnystę - meldžiasi vienos už kitas, už tuos žmones, kuriems reikia maldos. “Nebaisu gyventi ir numirti, nes žinai, kad už tave irgi melsis”, - prieš atsisveikinant kalbėjo seserys. Dieve, duok visiems tokios šviesos, kokia spindi šių močiucių veiduose.

Visos šios istorijos yra tikros, žmonių vardai ir pavardės neišgalvoti. Džiugu, kad mūsų Lietuvėlėj vyksta tokie kasdienybės stebuklai, nuskaidrinantys nelengvą būtį ir tyliai tyliai primenantys Kristaus žodžius, užrašytus Šv. Rašte: “Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte”(Mt 25, 39).

Tylu, tylu. Rodos, įsiklausęs galėtum išgirsti, kaip skaisčiai išiziebia tenai, už lango, dar viena kaštono žvakė. Lyg ir per garsiai barkšteli prie mano lovos stovinčios spintelės stalčius. Atsisėdau lovoj patogiai, - atsirėmiau pagalvėn. Atsiverčiau apibrizgusiais viršeliais užrašų knygutę. Iš už to viršelio ištraukiau apsitrynusią, nulankstytais kampais fotografiją, - galėsiu niekieno netrukdoma vėl pasižiūrėti. Jaunas juodbruvas vienmarškinis vyriškis laiko ant rankų kūdikį, papuoštą kaspinėliais apsiūta kepuryte. Prie jo prisiglaudusi stovi moteris, vilkinti balta palaidinuke ir potrupiu juodu sijonėliu. Prieky - šviesiai aprengtas gal devynmetis berniukštis. Ir visi anie šypsosi. Ir visi jie suaugę į viena - nedaloma... mano šventas paveiksle! Taip, tai mūsų šeima. Aš gi jos tokios net neprisimenu. Nes sudužo, išsklido jį, kai aš dar buvau kūdikis - nedaug didesnė už tą - fotografijoje. Tėvai, netyčiom gatvėje susitikę, net nebepasisveikina, o ir mudu su broliu tėvą matom tik retkarčiais, - neįjauku po šitų pasimatymų, nes žiojėja tarp mūsų juoda praraja... Tačiau, laimė, aš pajėgiu atsiminti tai, ko neatmenu. Už gyvensnį man gyvas mūsų šeimos paveikslas. Juk ničnieko ir negali būti nuostabesnio, kaip į Viena-nedaloma suaugusi šeima!..

Krūptelėjau, pajutusi kažką prie lovūgalio.

- Ar brangiausiojo nuotrauka? — per garsiai ir per linksmai pasmalsavo, nežinia, kuomet prie mano lovos priėjusi, Kristina. - A... čia... - numykė, lyg ir nusivylusi.

- Čia mūsų šeima, - trumpai paaiškinau.

Gerai, kad Kristina daugiau nieko nebeklausinėjo, — išėjo į koridorių. O aš iš lėto užkišau už

užrašų knygutės viršelio tą fotografiją, - šiam kartui pakaks.

Į palatą įeina seselė. Sugrįžta Kristina. Seselė suleidžia lignonams vaistus, išdalina tabletes. Išgeriu savąsias. Aplinkui viskas mirguliuoja, supasi. Aš pati nardau saulės spindulėlių prižarstytam rūke. Nuo ko gi taip?! Nuo pavasario sužydėjimo? Nuo raminančių vaistų? Ar nuo mūsų šeimos fotografijos?..

Girgžteli durys. Palatoje pasirodo mane gydan-
tis gydytojas. Eina tiesiai prie mano lovos.

- Snūduriuojame? - šiaip sau paklausia ir, prie manęs pasilenkęs, priduria: - Būtų gerai, kad tavo mama ar tėtis pas mane kuo greičiau užeitų. Supratai?

Neužeis mama, nes ji už kelių dešimčių kilometrų. Tuo labiau - tėtis... Reiks paskambinti čia, Šiauliuose, gyvenančiai tetai. Gydytojui nieko neiškinu, linkteliu galva.

Ramstydamosi sienų, nes visai rimtai svaigsta galva, nusiiru prie koridoriuje esančio telefono. Pasakau tetai gydytojo pageidavimą. Ji pažada ateiti už kokios valandėlės.

Bendro likimo draugės snaudžia lovose, - popiečio miegas. Kai užmerkiu akis, išryškėja fotografijos vaizdas, veidai tarsi susilieja, nugrimztu į besapnį miegą.

Pabundu kažkaip sustiprėjusi. "O kas, jei išeičiau į kiemą? Jei nusiskinčiau kaštono žvakę?.. - įsidrąsinu mintyse. Nuskintas žiedas numiršta", - pati save perspėju.

Vos išsiropščius iš lovos, palaton įslenka teta. Kažko galvą nudūrusi, akių nepakelia.

- Ką sakė gydytojas? — žvaliai, bet su nerimo gaidele pasiteirauju.

- Nieko blogo, - teta neįpastai ištęsia žodžius, paima mane už rankos, - eime į koridorių.

Tylėdamos kurį laiką žingsniuojam koridoriu-
mi.

- Pasakyk man viską, ką sakė gydytojas, - jau visai išsigandusi, tačiau ryžtingai pareikalauju.

Teta tebetyli. Ji man - lyg draugė. Tai jauniausioji mamos sesuo. Tačiau jau ištekėjusi, augina dukrytę.

- Geriau būtų tavo mama su gydytoju pasikalbėjusi... Bet... anksčiau ar vėliau... nežinau, ar turiu tam teisę... tu - jau šešiolikmetė, didelė...

- Tiesiai sakyk pagaliau! - isteriškai išrėkiu.

- Na, tau leidžiami tokie vaistai... Juos gali tekti vartoti ilgą laiką... Jie neigiamai gali veikti

vėliau... Tu gal negalėsi gimdyti kūdikio...

Viena, kita ašara nurieda dar jaunu tetos veidu. Aš vis nesuvokiu. Jaučiu, kaip tetos ranka spaudžia manąją ranką. Teta mane veda prie pasienyje sustatytų kėdžių. Koridoriuje tuščia. Susėdame. Įsikniaubiu į tetos petį. Ir - prapliumpu. Teta glosto drėgnus nuo ašarų mano plaukus. O man akyse mirguliuoja - tėvas su manim ant rankų, motina, brolis, - vėl ta šeimos fotografija... Aš juk niekad nesu pagalvojusi, kuo norėčiau būti ateityje - gydytoja ar mokytoja, ar vertėja. Kaip tam Salomėjos Nėries eilėrašty save matau "su kūdikiu ant rankos", atsirėmusią į artimiausiojo žmogaus - savo vyro petį, nes kas gali būti puikesnio, svarbesnio moteriai už... šeimos... fotografiją... Dieve mano, kliedžiu aš?..

- Gydytojai suklysta... - teta šluosto nosine man ašaras, - be to, būna stebuklų.

- Gydytojai suklysta... - garsiai pakartuju tetos žodžius, neberaudu, karčiai šypteliu... - Ačiū. Eik jau. Kam palikai dukrytę? - sakau tetai jau ramiu balsu.

Teta tylomis lyg mažutę už parankės parveda mane į palatą. Atsisėdu ant lovos. Kurį laiką girdisi tetos batelių kulnų kaukšėjimas koridoriuje...

Sekmadienis. Senutė ir anoji moteris prie lango jau namo iškeliavusios. Dar tuščios lygiai paklotos jų lovos. Likom tik mudvi su Kristina. Toji nuo pat ryto šnarina savo "Naująjį testamentą."

Kažkas klega koridoriuje. Už palatos durų. Durys atsiveria, ir palaton įgriūva visas pulkelis jaunimo. Rodos, iš kito pasaulio, - įraudę visi, besišypsantys.

- Mūsų maldos grupelė! - meta į mane nušvitusių žvilgsnį Kristina ir strykteli iš lovos. Vienos iš atėjusių merginų rankoje - kaštono žiedas!

- Čia - judviem, - deda žiedą kažkodėl ant mano spintelės.

Ilgokai čiaška Kristina su savo bičiuliais. Nė nepajuntu, kaip ir aš įsijungiu į jų jaukųjį ratą.

- Nuo šiandien tu - mūsiškė! - ištiesia man ranką Raminta.

- Mes judvi dažnai aplankysime! - šūkteli tarpduryje Jaunius.

Kristina išlydi draugus. Man ji eiti neleidžia, nes gydytojas patarė kol kas mažiau vaikščioti.

Štai aš - vienutelaitė palatoje. Keista, tačiau nė kiek nėra liūdna. Ir galva nebesvaigsta. Nepajuntu, kaip iš užrašų knygelės traukiu fotografiją. Tačiau padeda ją ant spintutės. Juk nepamerčiau žiedo!

Nors... jis vis tiek pagaliau nuvys. Bet juk kitamet vėl pražys ta šakelė. Ir dar, dar kitamet...

*Manęs dar nebuvo -
Alyvos žydėjo -
manęs nebebus jau -
Jos vėlei žydės...*

Vėl Salomėja Nėris! Šmėsteli atminty susirūpinęs tetos veidas, jos žodžiai: "Reikia laikytis..." Už ko laikytis?! Kad išlikčiau... Kad būčiau mama... Ir žmona... Kad realybe virstų mano svajonių paveikslas!..

Žvilgteliu pro langą. Jie visi po jau baltutėlaičiu - visu sužydėjusiu kaštonu. Pastebėjo mane. Mojuoja rankomis. Atseit dar kartą atsisveikina. Greitai vėl juk žadėjo ateiti... Padėkoju jiems šypsena. Jau nuėjo. Kristina turbūt lipa laiptais. Ant jos spintelės - "Naujasis Testamentas". Aš jo dar vis nesu viso perskaičiusi. Tik vienur kitur pavartydavau. Atsiverčiu pirmąjį pasitaikiusį puslapį: "Šabo dieną Jėzus mokė sinagogoje. Čia pasitaikė moteris, aštuoniolika metų kenčianti nuo ligos dvasios. Ji buvo sutrukta ir visiškai negalėjo išsitiesti. Jėzus pamatęs pasišaukė ją ir tarė: 'Moterie, esi išvaduota iš savo ligos!' Jis uždėjo ant jos rankas, toji bemat atsitašė ir ėmė šlovinti Dievą"... (Lk 13, 1-17) Nešuoši knygelę į savo lovą. Gal Kristina duos paskaityti? Tebėra ant spintukės atversta užrašų knygelė. Įdomu, ką tie Kristinos draugužiai į ją, mums besikalbant, prirašė?

"Indre, jeigu tu visada vaikščiosi Dievo keliais ir laikysies Jo įstatymų, - visada būsi laiminga. Jurijus".

Štai Ginos žodžiai: "Prisimink, kad tu gali turėti daug draugų, bet pats ištikimiausias ir geriausias draugas - Jėzus Kristus. Jei suklupsi, jei tau bus sunku, - prisimink Jį, ir Jis tau išties ranką, pakels ir nuramins. Greičiau pasveik!"

Bet juk ir jūs, ir jūs, naujieji, nuostabieji mano draugai, ištiesėte man savo ranką!..

Naujųjų studentų problemos

Asta Araminaitė

Mes jau studentai... Deja, ne visiems pasisekė pasiekti tas aukštumas, apie kurias tiek buvo svajota. Aukštesniojoje mokykloje rugsėjo antrąją

dieną susipažinome su naujais grupės draugais. Įdomiausia buvo tai, kodėl jie nusprendė tęsti mokslus būtent čia. Atsakymai buvo vienodi: vieni neįstojo į Vilniaus universitetą, kitiems nepasisekė Vilniaus technikos universitete. Todėl dauguma šią vietą pasirinko kaip išsigelbėjimo salelę. Tik nedaugelis liks čia ilgiau negu metus - kitą vasarą vėl bandys savo jėgas aukštesiosiose mokyklose.

Niekam ne paslaptis, kad norint gauti gerą darbą, žmogus privalo turėti aukštąjį išsilavinimą. Aukštųjų mokyklų pasirinkimas nėra didelis. Čia kasmet studijuoti pradeda tik geriausi iš geriausių (o gal ir turtingiausi...). Dėstytojai, rektorai ir dekanai neigia, kad kai kurie abiturientai tampa studentais nusipirkę vienų ar kitų palankumą, tačiau taip mano daugelis. Kiti net žino tikslią vieno ar kito fakulteto studento vietos kainą. Kuo tikėti? Prestižinėse specialybose konkursai siekia iki 10 ir daugiau žmonių į vieną vietą. O iš įvairių profesinių mokyklų dar niekas nesitiki nieko gero.

Į universitetus abiturientai priimami skaičiuojant stojamųjų egzaminų metu surinktus balus (čia visiems suteikiami vienodi šansai) ir vidurinėse mokyklose dėstomų dalykų įvertinimus. Labai liūdna, kad dažnai jie priklauso ne nuo žinių, o nuo mokytojo, kuris dėsto, ir mokyklos, kurioje mokomasi. Vieni stoja, o kiti lieka "už borto".

Po paskaitų susirinkę mūsų mokyklos studentai sprendžia labai opų klausimą: ar ne metas panaikinti skirtumą tarp sumanių ir mažiau sumanių, t.y. aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų studentų. Tiesa, jau yra tuo susirūpinusių žmonių. Vilniaus universiteto rektorius Rolandas Pavilionis norėtų įsteigti tokią mokymo sistemą, kad studijuoti galėtų visi norintys. Tegul jie grūdasi auditorijose, tegul sėdi ant grindų, tegul mokosi savarankiškai, - išliks geriausieji. Kai kurios aukštesniosios mokyklos beveik beviltiškai siekia įgyti neuniversitetinių aukštųjų statusus. Nejaugi tai taip neįmanoma?

O tuo metu čia, Vilniaus aukštesniojoje kooperacijos mokykloje, verda karštas ir įdomus gyvenimas. Greitai bus pakrikštyti pirmakursiai ir taps tikrais studentais, nors ir ne tokiais, kokiais taip troško tapti.

Taisyklinga kalba aiškinkime tikėjimo dalykus

Antanė Kučinskaitė

Katekizmas nuo seno skelbia svarbiausią tikėjimo tiesą: Yra vienas Dievas **trijuose Asmenyse**. Pripratome prie tokio vietininko ir nebejučiame, kad jis nepritampa prie lietuvių kalbos sintaksės polinkių. Teologai galėtų apsvarstyti, ar čia netiktų įnagininkas: Yra vienas Dievas trimis Asmenimis. Tačiau geriausia vartoti sudurtinį būvardį - **Triasmenis** Dievas (plg.: tritomis žodynas, dvidalė apysaka, plačiašakis medis...)

Buvom pratę duoti vaikams klausimą: Kam gyvename **ant žemės?** Prielinksnio **ant** jau senokai turėjome atsisakyti. Juk išmokome naujoviškai "Tėve mūsų" maldoje sakyti: Teesie Tavo valia kaip danguje, taip ir **žemėje**. Tad ir katekizmo klausimai to prielinksnio **ant** nereikia: Kam gyvename **žemėje?**

Taisytinas ir šio klausimo atsakymas: Kad **pildydami** Dievo valią nueitume į dangų. Lietuvių kalbai netinkama reikšme pavartoti **pildyti** turime pakeisti veiksmazodžiu **vykdyti**. Taigi Dievo valią **vykdome, ne pildome!**

Mes neįstengtume gyventi pagal Dievo valią - laikytis visų Dievo ir Bažnyčios įsakymų, išvengti nuodėmių, jei mūsų nestiprintų **antgamtinė** pagalba, kurią vadiname Dievo malone. Senesniuose

katekizmuose rašoma: **viršgamtinė** Dievo pagalba. Priešdėlis **virš** - lietuvių kalbai čia netinka!

Ne visai gerai katekizmuose nusakoma vaikams Angelų Sargų paskirtis. Angelai, kurie **sergsti** žmones, vadinasi Angelai Sargai. Tarminė esamojo laiko forma **sergsti** keistina į bendrinės kalbos norminę lytį **sergi**. Be to, Angelo Sargo uždavinys ne tik sergėti jam paskirtą žmogų nuo pavojų, bet ir padėti jam melstis, stengtis būti geram. Juk ir maldeleje prašome, kad Angelas Sargas mus nuvestų į dangų. Todėl reikėtų Angelų Sargų paskirtį vaikams nusakyti plačiau: Angelai, kurie **globoja** žmones ir **sergi juos nuo pavojų**, vadinasi Angelai Sargai.

Šiek tiek reikia patikslinti Dievo teismų terminus. Pirmasis teismas, tuojau po mirties, katekizmuose paprastai neturi specialaus pavadinimo, o antrasis - pasaulio pabaigoje būsimas teismas - vadinamas **paskutiniu**. Šis terminas netikslus: jeigu iš viso tėra du teismai, tai netinka antrąjį vadinti **paskutiniu**. Katalikų šeimoms skirtame katekizme "Mūsų tikėjimo šviesa" (V.K. 1980) parinkti labai taiklūs terminai: pirmasis vadinamas **asmeniu** teismu, antrasis - pasaulio pabaigos - teismas vadinamas **visuotiniu** teismu.

Norime taip pat priminti, kad šv. Mišias galima tik **užprašyti**, o ne **užpirkti**, kaip dažnai girdime sakant! Šv. Mišios - ne prekė, kad galėtume jas **pirkti, užpirkti!** Juk šv. Mišių auka - tai paties Išganytojo Jėzaus Kristaus kryžiaus aukos sudabartinimas. Tai malonių versmė - anaipol nepalyginama su jokiais žemiškomis vertybėmis. Ta proga duodama kokia sumelė nėra kaina ar užmokestis, o auka kunigui pragyventi.

Iš katekizmo esame išmokę, kad sekmadieniais ir šventadieniais turime pareigą **išklausyti** šv. Mišias. Taip mokome ir vaikus. Šis veiksmazodis nenusako mūsų pareigos. **Išklausyti** galima paskaitą, pranešimą - vadinasi, pasyviai laikantis suvokti ausimis. Apie šv. Mišias taip pasakyti per mažą. Mūsų pareiga įsijausit į šv. Mišių auką ir kartu su kunigu jas aukoti. Taigi mes turie **dalyvauti** šv. Mišiose. Mažiems vaikams, žinoma, tai sunku išaiškinti, ber dabar, kai leidžiama mokyklose dėstyti tikyba, vyresnėse klasėse reikia nepagailėti laiko, kad išryškėtų šv. Mišių aukos prasmė, jų vertė, kad jaunuoliai tikrai išmoktų ir turėtų norą jose **dalyvauti** atsakinėjimu, giedojimu, įsijautimu.

Svarbu išryškinti dvi pagrindines šv. Mišių dalis: **Žodžio liturgiją ir Aukos liturgiją**. Teko matyti katekizmeliuose vartojamą čia terminą liturgi-

Mielieji Broliai,

Maloniai nustebau, pradėjęs gauti žurnalą *Laiškai lietuviams*. Matyt, yra geradarių, kurie rūpinasi lietuviška spauda. Tegul Dievas juos globoja ir stiprina, o aš jiems nuoširdžiai dėkoju.

Atidžiai perskaitau visus straipsnius, o paskui žurnalą atiduodu į *Caritas* biblioteką, kad daugiau žmonių galėtų jį perskaityti. Mūsų žmonės mažai prenumeruoja spaudą, vieni iš abejingumo, kiti dėl lėšų stokos, bet mielai skaito laikraščius ir žurnalus bibliotekose. Pas mus jau nuo seniau įprasta, kad bibliotekos prenumeruoja nemažai spaudos.

Kiekvienas geras žodis yra sėkla. Linkiu ir toliau Jums būti uoliais sėjėjais, o Dievas augins ją žmonių širdyse!

Su pagarba kun. *K. Baronas*

Gerbiamieji,

Jums nuoširdžiai dėkoju už suteiktą man galimybę skaityti *Laiškus lietuviams*. Tai labai didelė dovana ir nauda mums ir vyresniųjų klasių moks-

leiviams pagilinti žinias. Dar taip daug mums trūksta tikėjimo žinių ir pamokymų. Šis žurnalas padės mums augti ne tik kūnu, bet ir stiprėti dvasios jėgomis. Ir aš, kiek galėsiu, padėsiu.

Nuoširdžiausi linkėjimai iš Lietuvos. Linkiu Jums daug stiprios sveikatos ir Dievo palaimos reikalingame ir taip svarbiame darbe!

Nuoširdžiai *Rita Šimukėnaitė*

Mielieji Tėvai,

Jums visiems geros sveikatos ir Dievo palaimos! Gavęs eilinį *Laiškų lietuviams* numerį, visada nudžiungu, kaip išvydęs šviesos žiburėlį.

Su meile ir pagarba arkiv. *Sigitas Tamkevičius SJ*

Kaip nuežsisakyti tokio gero religinio žurnalo! Nors mums, kanadiečiams, jis ir brangus, tačiau labai vertingas savo turiniu, aukšto lygio įdomiais straipsniais iš mūsų gyvenimo ir iš Lietuvos.

Dėkoju, *Sofija Skučienė*

Gerbiamieji,

Jūsų leidžiamą žurnalą jau skaitome daug metų. Jame randame įdomių straipsnių įvairiomis temomis. Mes visuomet jo nekantriai laukiame ir su įdomumu skaitome. Šiais metais nutarėme ne tik jo prenumeratą sau pratęsti, bet ir užprenumeruoti savo artimiesiems Lietuvoje.

Skaitytoja *J. Gedrimienė*

ka: Žodžio *liturgika*, Aukos **liturgika**. Toks terminas su formantu **-ika** šiam tikslui netinka. **Liturgika** yra **liturgijos** mokslas! O šv. Mišios juk yra pati **liturgija**.

Per žodžio liturgiją šv. Mišių dalyviai pirmiausia apvalo sielą, sužadindami gailestį dėl nuodėmių, tada garbina Dievą, klauso Dievo žodžių - pranašų ir apaštalų raštų bei pačių Evangelijų skaitymo, išpažįsta tikėjimą, Visuotinės maldos žodžiais prašo ne tik sau, bet ir visiems žmonėms malonių.

Seniau pranašų ar apaštalų raštų skaitymas buvo vadinamas **lekcija**. Dabar šį lotyniškos kilmės žodį pakeitėme lietuvišku veiksmazodiniu daiktavardžiu **skaitymas**. O skaitomąjį tekstą vadiname **skaitiniu**. Sekmadieniais, šventadieniais ar šiaip kitomis iškilmingomis progomis, kai daugiau žmonių, skaitomi du skaitiniai. Po pirmojo skai-

tinio dar skaitoma ar giedama kuri nors psalmė. Po kiekvieno psalmės posmo šv. Mišių dalyviai atsakinėja **priegiesmiu**.

Aukos liturgijos yra trys dalys: **atnašavimas**, **perkeitimas** ir **susivienijimas**. Seniau buvo vartojami kitokie terminai: **aukojimas**, **pakylėjimas**, **komunija**. **Aukojimas** - per plati sąvoka: visos šv. Mišios yra aukojimas. O **pakylėjimas** išryškina ne patį svarbiausią šv. Mišių momentą. Kai duona ir vynas pasikeičia į nežemišką substanciją, - tai ir yra **perkeitimas**, o **pakylėjimas** tai tik parodymas žmonėms to, ko iš tikrųjų mes savo žemiškomis akimis nesugebame pamatyti. **Susivienijimas** ir **komunija** - abu lygiaverčiai terminai: pirmasis lietuviškas, antrasis tarptautinis.

(*Katalikų pasaulis*, 1990 gegužės 22)

Knygos iš Lietuvos

Kaune eina laikraštis "Garsas" buvusio "Kauno laiko" leidinys. Nors materialiai sunkiai jis verčiasi, bet, atsiradus mecenatų, sugeba net knygą išleisti. Štai šiais metais pasirodė nemaža (per 500 psl.) publicistikos knyga, kurioje sukaupti 1994-1996 metų laikotarpio visi geresnieji straipsniai iš "Kauno laiko" "Garso" ir net keli reikšmingesni iš "Kauno aido", kurį pats Vidmantas Valiušaitis 1988-1989 m. redagavo. Taigi šioje knygoje, pavadintoje "Žygio draugas" yra net aštuonerių metų aprašyti įvykiai ir žmonės nelengvais pokomunistiniais laikais.

Knyga pavyzdinai iliustruota, net pajvairinta Bernardo Brazdžionio ir kitų kelių poetų eilėraščiais, buvusiuose leidiniuose minėtu laikotarpiu. Knyga įdomi paskaityti visiems. Čia sutelkta kelerių lietuvių tautai reikšmingų metų idėjos, rūpesčiai ir planai.

ŽYGIO DRAUGAS. Lietuviška publicistika. Sudarytojas ir redaktorius Vidmantas Valiušaitis. Knygos mecenatai: advokatė Daina Kojelytė ir Juozas Kojelis. Algimanto Šileikio meninė priežiūra. Išleido "Garso" leidykla, E Ožeškienės 7, 3000 Kaunas, Kaina nepažymėta.

SUŠILDYK, ŽIDINY, MANE. Eilėraščiai iš atgimstančios Lietuvos metų.

Autorius, buvęs pedagogas mokytojas Antanas Gasperaitis, *šią* knygą skiria tėvams ir seneliams, išsaugojusiems namų ugnelę sunkiais laikais. Prie tos ugnelės grįžta jis pats (dabar jis kraštotyrininkas), prie jos gali grįžti ir vaikai iš sibirų, amerikų ir kitų pasviečių.

Aukštaitiška gamta (autorius uteniškis), kai-

mas, amžinybės šviesa ir ilgiesiu apšviestas žmogus, šildąsis prie tyro, ramybės šaltinio.

*Pabėgti, pabėgti greičiau
į prigimtą savo gimtinę,
tenai, kur lopšely anksčiau
blaškiaus iš visų paskutinis.*

*Atgulti ant rankų laisvų,
parpulti, laimingai numirti,
sugrįžti į grūdą, į sulą klevų,
senu duonos raugu pavirsti.*

Lengvas, tradicinis eilivimas. Nuoširdūs išgyvenimų išsiskyrimai. Antanas Gasperaitis. "Sušildyk, židiny, mane". Poezija. Vilnius, 1996. Ilonos Keršulytės iliustracijos. Kaina nepažymėta.

Alė Rūta.

Atsiūsta paminėti

Kostas Ostrauskas. **KETVIRTOJI SIENA.** Kūryba — kritika, Kritika — kūryba. Čikagoje 1996 m. išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Tiražas 800. Aplanko piešinys - Stasio Eidrigevičiaus, Knygos apdaila Henrietos Vepštienės. Kieti viršeliai, 190 psl., kaina 15 dol.

Knygos sudėtis, be abejo, daug kam bus tikra staigmena: kūryba ir kritika! Autorius, tai puikiai nujausdamas, pratarinėje pasiaiškina: "Šioji knyga - kūrybos, straipsnių ir pokalbių rinkinys. Neįprastas derinys? Manau, taip tik atrodo.

Kai kurie kritikai teigia, kad kritika esanti kūryba, vadinasi - kritikas yra kūrėjas. Tiesa tai ar ne, tikrai ne mažiau pagrindo turi rašytojas, teigdamas, jog jis yra ir kritikas. Žinoma, tai jokia naujiena — nuo seno iki šiandien dažnas rašytojas buvo ir yra taip pat ir kritikas, kartais ne tik literatūros, bet ir apskritai kultūros. O kritika nebūtinai privalo būti vien tik įprastinės recenzijos, straipsniai ar studijos, - ypač platesnės sampratos kritika. Galima ją išreikšti ir kūrybine, šiuo atveju dramatine, forma. Arba bent pabandyti?'

Aldona Elena Puišytė. **ŠVIESA PRO ERŠKĖTĮ.** Eilėraščiai. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius 1995. Dailininkė - Gražina Didelytė. Kieti viršeliai, 244 psl., kaina sutartinė. Knygos

pavadinimą gali paaiškinti šis autorės eilėraštis:

*Nušvito mums buitį ši pro erkšketį,
Verčiau, kol emė prieblandoį ryškėti*

*Baltį žiedai tarp geliančių dyglių.
Kvapsniu jų čia alsuoti dar galiu*

*Kaip tavo žodžių švelnumu, palatų
Niekybės budint. Meilę kas suprato?*

*Ji lyg žiedai — iš sėklos nemarios —
Naujai nubudo. Kol speigai grūmos,*

*Tik ji mus gelbsti su kantrybės duona.
Varguos stiprybės mūsų sieloms duoda.*

*Baltį žiedai tarp geliančių dyglių,
Kvapsniu jų čia alsuoti dar galiu.*

LITUANUS. Vol. 42, Nr. 3, redaguotas Antano Klimo, ir Vol. 42, Nr. 4, redaguotas Dalios Kučėnienės. Išeina 4 kartus per metus. Metinė prenumerata knygynams ir kitoms insdruacijoms — 15 dol., kiuems - 10 dol. Redakcijos ir administracijos reikalais kreipus: Litanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913. Tel (773) 434-0706. Faksas (773) 476-5171.

Zigmas Zinkevičius. **THE HISTORY OF THE LITHUANIAN LANGUAGE.** Mokslo ir enciklopedijų leidykla, Vilnius 1996. Profl Zigmas Zinkevičius paruošė savo "Lietuvių kalbos istorijos" šešių tomų santrauką. Ramutė Pliplytė tą rankraštį išvertė į anglų kalbą. Čia ji pad paaiškina, kaip tas sunkus darbas vyko.

— 1994 metų balandžio mėn., Z Zinkevičiaus nurodytas, A Balašaitis kreipėsi į mane su prašymu išversti Zinkevičiaus rankraštį "Lietuvių kalbos istorija" Man buvo pasakyta, kad Zinkevičius jau buvo paprašęs visų savo draugų Lietuvoje ir Amerikoje, ir visi jie atsakė. Jei aš nesutiksiu apsiimti šio darbo, tai ši knyga bus išversta į vokiečių kalbą. Man buvo aišku, kad jeigu ši knyga pasirodys tik viena užsienio kalba, tai ji turi būti anglų kalba. Aš sutikau imtis šio darbo su viena

sąlyga - kvalifikuotas istorinis lingvistas turi skaityti korektūras, nes aš nenorėjau viena imtis atsakomybės už vertimo tikslumą, nes pati nesu istorinė lingviste. Kai man pasakė, kad prof Schmalsueg'as sutinka korektūras skaityti, tai ir sutikau.

Bibliotecha Baluca Norvegijoje žada išleisti eilę knygų iš Pabaltijos kraštų ir jie užsakė šią knygą iš Z. Zinkevičiaus. "Bibliotecha Baltica" turėjo rūpinus popieriumi ir vertimu, o lietuviai turėjo surasti lėšų spausdinimui. Vertimo darbas užtruko tris su puse mėnesių. Glaudžiai dirbau su prof Schmalsueg'u, ir jis nuvežė užbaigtą vertimą į Lietuvą 1994 m rugsėjo mėn.

Tuomet prasidėjo vilkinimas ir neatsakymas į mano laiškus, kai jų klausiau apie užmokėjimą už vertimą. Tai tęsėsi pusantrų metų. Tuomet man paaiškino, kad "Bibliotecha Baluca" neteikia lėšų ir kad knyga bus išleista Mokslo ir enciklopedijų leidyklos pastangomis, ir man bus užmokėta Lietuvos įkainiais. Knyga buvo išspausdinta, ir man buvo užmokėta, kai po dvejų metų, jiems pateikiau užbaigtą vertimą. Turiu dar pridurti, kad kai išspausdino **knygą**, jie pažymėjo, kad turiu autorystės teises angliškam vertimui, tačiau "užmiršo" išspausdinu, kad aš išverčiau šią knygą. Jie man teisinosi, kad buvo dėl "neapsižiūrėjimo"

Iš Z Zinkevičiaus 1994 X.7 laiško man: "... dabar matau, kad darbą atlikai gerai. Juo (vertimu), ne tik esu patenkintas, bet tiesiog sužavėtas. Mano supratimu, vertimas puikus. Tai sakau ne kaip komplimentą, bet taip iš tikrųjų yra. Nuostabą kelia dar ir tai, kad pajėgei išversti per palyginti labai trumpą laiką. Lietuvoje niekas taip nebūtų galėjęs padaryti. Labai džiaugiuosi ir žaviuosi Tavimi, visiems Tave giriu".

Ramutė Pliplytė.

Knygą galima užsisakyti, rašant Ramutei Pliplytei: 7212 S. Talman Ave., Chicago. IL 60629. Tel. (773) 776-7566. Knygos kaina 15 dol., su persiuntimu — 18 dol. Kas nesiryžta lietuviškai perskaityti visų šešių tomų, galės čia anglų kalba susipažind su tuo dideliu ir įdomiu prof. Zigmo Zinkevičiaus veikalu.

ŠIAULIAI STOJA Į "SVEIKŲ MIESTŲ" ORGANIZACIJĄ

Šiaulių miesto taryba pritarė, kad Šiauliai stotų į Sveikų miestų organizaciją nare dalininke. Organizacijos įstatiniam kapitalui iš nebiudžetinių pajamų nutarta skirti 1500 Lt Šiauliai - tryliktas Lietuvos miestas, dalyvaujantis šiame Pasaulinės sveikatos organizacijos projekte.

Europos 35 miestuose — projekto dalyvėse vykdomos įvairios tarptautinės programos: kovos su rūkymu, aplinkos gerinimo, sveikatos gyvensenos, sveikatos stiprinimo ir kt.; dalijamasi patirtimi, sudaromi bendri veiklos planai.

Idėjai stoti į Sveikų miestų organizaciją Šiauliuose pritarta ne iš karto, svarstant ją anksčiau vykusiuose posėdžiuose, pritrūkdavo balsų. Vos patvirtinus šį sprendimą, paaiškėjo ir pirmoji reali nauda: miesto meras Alfredas Lankauskas pasižadėjo neberūkyti. (Lietuvos aidas Nr. 206).

KLAIPĖDOJE - APIE PRŪSIJĄ

Klaipėdoje įvyko Baltijos akademijos ir Lenkijos Katrzynskio tyrimo centro surengtas seminaras "Prūsai ir Prūsija" Seminaro metu buvo nagrinėjama senosios Prūsijos istorija ir kultūros tradicijos. Pranešimus skaitė Klaipėdos universiteto mokslininkai, taip pat svečiai iš Rusijos, Lenkijos, Vokietijos ir Baltarusijos. (Lietuvos aidas Nr. 206).

PARENGTI NAUJI LIETUVOS METRIKOS DOKUMENTŲ RINKINIAI

Lietuvos istorijos institutas parengė Lietuvos Metrikos dešimtąjį ir vienuoliktąjį tomą. Juose skelbiami 1518-1522 metų dokumentai. Tikisi, jog abu leidiniai išeis dar šiais metais.

Lietuvos Metrika vadinamas Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės kanceliarijoje susidaręs archyvas nuo XIV amžiaus pabaigos iki 1794 metų. Jis apima visus su Lietuvos valstybe susijusius raštus, kurie buvo leidžiami jos vardu. Tai didžiulis kultūrinio, teisinio, ekonominio gyvenimo dokumentų lobynas. Jį sudaro 664 knygos.

Didžiausioji Metrikos dalis saugoma Maskvoje. Tiek prieš karą, tiek pastaruoju metu dėtos pastangos sugrąžinti ją į Lietuvą nedavė teigiamų rezultatų. Lietuvos valstybės istorijos archyve yra tik tai dokumentų kopijos mikrofilmuose

1993 ir 1995 metais Istorijos institutas paskelbė Metrikos penktąjį bei aštuntąjį tomą, o pirmieji keturi išleisti Rusijoje dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą. Šeštąjį tomą, vadinamąjį Teismų knygą, prieš kelerius metus išleido Vilniaus universitetas.

Visa Lietuvos Metrika galėtų sutilpti į maždaug 600 tomų. Jiems parengti ir išleisti reikėtų keliasdešimt metų. Tačiau Istorijos institutas pasiūžęs tęsti šį darbą. (Lietuvos aidas Nr. 207)

ATIDENGTA PAMINKLINIS AKMUO PARTIZANUI

Ukmergės miesto seniūnijos aikštėje, pavadintoje partizanų apygardos vado Juozo Krikštaponio vardu, atidengtas ir pašventintas paminklinis akmuo Juozui Krištaponiui.

Paminklą atidengė Juozo Krikštaponio sesuo Veronika Juodienė, pašventino mons. Alfonsas Svarinskas. "Tauta, kuri neturi didvyrių, neturi ir ateities" — primindamas susirinkusiems partizanams J. Krikštaponio pasiaukojimą Tėvynei, atidavusiam gyvybę nelygioje kovoje, sakė mons. Alfonsas Svarinskas.

Šventėje dalyvavo Juozo Krikštaponio bendražygis Bronius Juozapaitis, buvo pašventinta partizanų vėliava, partizanų ryšininkėms įteikti pažymėjimai, atminimo ženklai. Rajono meras Sigitas Čirba, pasakodamas, kaip atsirado ši aikštė ir paminklinis akmuo joje, sakė, jog patys žmonės ėjo į savivaldybę ir prašė įamžinti Juozo Krikštaponio atminimą.

Akmenį nutašė akmentašys Stasys Veršilis,

bareljefą sukūrė Mykolas Srioga, projekto architektas Virgis Prokapas.

Juozas Krikštaponis - Lietuvos prezidento Antano Smetonos sesers Mortos sūnus, gimęs 1912 m., mokėsis Užugirio mokykloje, baigęs Kauno karo mokyklą, tapęs kapitoną 1944 m. susikūrus partizanų apygardai, J. Krikštaponis buvo jos vadas. 1945 m. sausio 17 d. jo vadovaujama partizanų junginį apsupo NKVD. Nelygioje kovoje žuvo daug partizanų, su jais ir vadas Juozas Krikštaponis. Lig šiol nėra žinoma, kur užkastas vado kūnas, nes po mūšio NKVD išsivežė nukautą partizaną. (Lietuvos aidas Nr 197)

ŠVEDIJOS PARAMA LIETUVAI

Švedijos vyriausybė suteikė Lietuvai 1 milijardo Švedijos kronų paramą, kuria Lietuvos vyriausybė ir nevyriausybinių institucijos galės naudotis trejus metus. Tai trečioji Švedijos paramos programa nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. (Dienovidis Nr. 46)

ANTAZAVĖS STRIBŲ TEISMAS

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus kolegija nagrinėjo baudžiamąją bylą, kurioje 74 metų Kirilas Kurakinas, 73 metų Jonas Šakalys (jis mirė dieną prieš posėdį), 73 metų Petras Bartaševičius ir 72 metų Juozas Šakalys kaltinami pagal 1992 m. balandžio 21 d. priimto įstatymo “Dėl atsakomybės už Lietuvos gyventojų genocidą” 1 ir 2 str. (baudžiama laisvės atėmimu nuo 5 metų iki mirties bausmės). Teisiamieji kaltinami 1995 m. gegužės 17 d. Zarasų raj. Antazavės valsčiaus kaime sušaudę visą Gaidžių šeimą. Parengtinio tardymo metu Generalinės prokuratūros Specialių tyrimų skyriaus prokuroras G. Starkus nustatė, kad 1945 m. gegužės 17 d. strībų būrio vado K. Kurakino vadovaujama grupė sušaudė 56 metų Karoliną Gaidienę, 23 metų nėsčią Veroniką Gaidienę ir 6 mėnesių Albiną Gaidytę. Vėliau padegė namą. Rūsyje nuo dūmų užduso nuo strībų besislapstantis Leopoldas Gaidys.

Baudžiamojoje byloje, kurią sudaro trys tomai, yra keturi nukentėjusieji, 41 liudytojas. Byla bus

toliau nagrinėjama. Teisiamieji prašė kuo skubiau bylą išnagrinėti. K. Kurakinas po posėdžio grasino daugiau neatvyksias į teismą. (Dienovidis Nr. 45)

JUOZO URBŠIO ARCHYVAI LAUKIA TYRINĖTOJŲ

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje buvo surengta paroda, skirta Juozo Urbšio gimimo 100-osios metinėms. Parodoje buvo skaitomi J. Urbšio laišakai, demonstruojami reti vaizdo įrašai, dalyvavo ministro ir tremtinio artimieji.

Ekspoziciją surengti padėjo J. Urbšio vyriausiojo brolio Antano duktė Vita Urbšytė. Pasakodama apie J. Urbšį, ji sakė, kad dėdė prisimena kaip nepaprastą žmogų, kuris nuolat rūpindavosi kitais, taip pat ir brolių vaikais, našlaičiais, patyrusiais tremtinio dalią. Mažametė Vida Urbšytė atsidūrė Jakutijoje, prie Laptevų jūros, ten prarado tėvus, o su dėde J. Urbšiu susirašinėti pradėjo tik 1954 metais. Dėdei sugrįžus į Lietuvą, labai artimai bendravo.

“Kai prasidėjo Atgimimas, prie jo, kaip prie šventojo, visi plaukė, bent po 20 žmonių per dieną, nors jis jau buvo blogos sveikatos” — prisiminė V Urbšytė.

V Urbšytė sakė, kad dėdės archyvai šiuo metu saugomi paskutiniame J. Urbšio bute Kaune, butą-muziejų prižiūri kita brolio duktė Marija. Archyvai dar laukia tyrinėtojų. Susipažįstant su jais, paaiškėja įdomių detalių. “Niekad dėdė nėra užsiminęs, kiek daug materialiai yra padėjęs Baliai Sruogai, savo klasės draugui” — sakė V Urbšytė, prisiminusi neseniai surastą įdomų laišką. Įsiminė V Urbšytei ir dėdės juodraščiuose surasti Ribentropo ir kitų diktatorių, karinių nusikaltėlių aprašyti paveikslai. Jie — apie tuos laikus, kai “po pokalbio pas Hiderį Ribentropas, nors ir senyvas žmogus, palydėjo svečią iš Lietuvos per visą kilimą iki durų”(Lietuvos aidas Nr. 219)

Mons. Roncalli, vėliau Šv. Tėvas Jonas XXIII, kurį rengiamasi paskelbti palaimintuoju, aštuonerius metus buvo nuncijum Prancūzijoje. Vieno banketo metu buvo pasodintas šalia plačiai dekoltuotos ponios. Kai patarnautojai ruošėsi išnešioti desertą, mons. Roncalli pasiūlė savo kaimynei obuolį. Ponia maloniai nustebo, o mons. Roncalli tarė:

— Prašau, ponija, priimkite. Juk ir Ieva tik tada pasijuto esanti be drabužių, kai suvalgė obuolį.

■ ■

— Gėdinkis, — sako tėvas sūniui. — Aš, būdamas tavo metų, niekada nemeluodavau.

- O kada tu pradėjai? - smalsiai paklausė sūnus.

■ ■

- Pamačiau tavo sūnų, pjaunantį šieną. Kaip tu jį prikalbinai? — klausia kaimynas ūkininką.

— Pasakiau, kad žolėje pamečiau motociklo raktą.

■ ■

Mažame Amerikos miestelyje vyko varžybos, kas trumpiausiu laiku daugiausia suvalgys.

Vienas vyras labai gerai pasirodė ir pasiekė rekordą. Jis paskirtu laiku suvalgė viščiuką, svarą sūrio, devynis kiaušinius ir didelę porciją obuolių pudingo.

Kai jis, šitaip prisitašęs, ruošėsi eiti iš salės, tai dar atsigrįžo ir sušuko:

- Klausykite, gerieji žmonės, tik nepasakykite mano žmonai, kad aš jau pietavau.

■ ■

Kunigas ir jo bičiulis su draugu daktaru gal dvidešimt metų žaidžia golfą, ir daktaras vis laimi — pirmas įvaro sviedinėlį į skylę.

- Nenusiminkit, - kartą pasakė daktaras, - vieną dieną vis tiek jūs mane palaidosite.

- Galbūt, bet tai vis tiek bus jūsų skylė, - atsakė kunigas.

■ ■

- Norėčiau žinoti, kas šioje krautuvėje parduodama? - sarkastiškai paklausė pirkėjas.

- Asilų galvos! - atšovė susierzinęs pardavėjas.

- Hm! Nieko sau prekyba. Matyt, kad labai gerai sekasi, jei parduotuvėje beliko tik viena galva.

■ ■

- Ar daug laiškų gavai į savo vedybų skelbimą?

- O, visą gausybę! Net sekretorę teko samdyti jiems sutvarkyti.

■ ■

■ Dievo Motinos lietuvių parapijai Clevelande anoniminis aukotojas nupirko Allen elektroninius vargonus, parapijos klebonui kun. G. Kijauskui SJ įteikdamas 31.946 dol. čekį, padengiantį visas vargonų pirkimo išlaidas.

■ Pop. Jonas Paulius II lapkričio 1 d. šventė 50 metų kunigystės sukaktį. Kunigu jį įšventino Krokuvos arkiv. Adomas Sapieha. Visi kunigai, įšventinti 1946 m., buvo pakviesti dalyvauti iškilmėse. Iš 7.000 tais metais įšventintų apie 1500 tebėra gyvi.

■ Rugsėjo 7 d. Telšių vysk. A. Vaičius pašventino šešis naujus katedros varpus. Iškilmingose pamaldose dalyvavo ir kun. Gerhardas Lange, kurio dėka šie varpai kaip dovana buvo gauti iš Vokietijos.

■ Kun. Kaz. Kuzminsko, 1996 m. sulaukusio 90 m. amžiaus, pastangomis "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos" buvo verčiamos į kelias kitas pagrindines kalbas, kad pasaulis žinotų apie lietuvių tautos ir religijos naikinimą sovietų okupacijos metu. Persikėlęs iš Čikagos į Lietuvą, savo gimtajame Baluškių kaime, Naujamiesčio parapijoje, jis įsteigė LKB kronikos muziejų ir pastatė kryžių. Muziejaus ir kryžiaus šventinimo iškilmėse rugsėjo 7 d. dalyvavo Panevėžžio vysk. J. Preikšas.

- Kun. Antanas Ivanauskas, Šilalės klebonas, 1996 m. atšventė 75 metų amžiaus ir 50 metų kunigystės sukaktis.
- Statistikos duomenimis, Lenkija pagal alkoholio suvartojimą pasaulyje užima trečią vietą po Rusijos ir Rumunijos. Lenkijos katalikų Bažnyčia kviečia visus ryžtingai kovoti su alkoholizmu. Rugsjūčio mėnesį paskelbė “abstinencijos mėnesiu”. Deja, alkoholio suvartojimu netoli atsilieka ir Lietuva.
- Spalio 6 d. iškilmingomis pamaldomis Tėviškės parapijos bažnyčioje, Čikagoje, buvo paminėta išėivijos evangelikų liuteronų bažnyčios sinodų 50 metų sukaktis. Pirmasis išėivijos evangelikų liuteronų sinodas buvo susirinkęs 1946 m. lapkričio 9 ir 10 d. Lebenstedte, Vokietijoje.
- Pasak Sibiro apaštalinio administratoriaus vysk. Joseph Werth, Sibirui labai reikia naujų kunigų ir bažnyčių. Sibire gyvena apie milijoną katalikų. Daugumą jų sudaro lenkų, ukrainiečių, vokiečių ir lietuvių kilmės žmonės.
- Vladas ir Marija Židžiūnai, gyveną Cape Cod, MA, švęsdami 60 metų vedybų sukaktį, pasiuntė 2.000 dol. auką Kauno Prisikėlimo bažnyčios atstatymo darbams parenti.
- 1996 m. spalio 1 d. Biržų katalikų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje buvo paminėta kun. Edmundo Mažeikos SJ 50 metų vienuolinio gyvenimo sukaktis. Į jėzuitus įstojo 1946 m., tačiau sovietinei valdžiai išmetus jį iš seminarijos, teko mokytojo darbą dirbti Pelesoje ir Gervėčiuose, Gudijoje. Kunigu įšventintas tik 1992 m. vasario 15 d.
- Rugsjūčio 5 - 9 d. Kaune ir Palemone viešėjo Turino, Italijos, Šv. Augustino oratorijos (jaunimo centro) direktorius salezietis kun. Don Eligio Caprioglio su 19 animatorių (būsimųjų oratorių jaunimo vadovų). Viešnagės tikslas - suteikti teorinių ir praktinių žinių, kaip dirbti su vaikais ir

jaunimu, kaip užimti jų laisvalaikį.

- Kun. Juozas Angelaitis, Clevelando lietuvių Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos bažnyčios ir kitų jos pastatų statytojas, mirė 1996 m. spalio 6 d., sulaukęs 92 m. amžiaus.
- Rugsjūčio 1 d. Alžyre, sproguš automobilyje įtaisytai bombai, žuvo Orano, Alžyre, vyskupas Pierre Lucien Claverie ir jo vairuotojas. Manoma, kad pasikėsinimą surengė islamo fundamentalistai. Alžyro tauta šiuo metu stovi kryžkelėje tarp islamo ir krikščionybės. Vysk. Claverie buvo vienas žymiausių katalikų Bažnyčios asmenybių Alžyre.
- Čikagos Lietuvos Vyčių choras, kuriam nuo 1960 m. vadovauja muzikas Faustas Strolia, spalio 13 d. Nekalto Prasiđėjimo parapijos salėje, Čikagoje, atšventė 80 metų sukaktį. Choras yra viešai pasirodęs keletą šimtų kartų, surengdamas dainų ir religinių giesmių koncertus.
- Popiežius Jonas Paulius II spalio 28 d. pirmą kartą po spalio 8 d. atliktos apendicito operacijos privačiame priėmime susitiko su Lietuvos, Latvijos ir Čilės arkivyskupais ir grupe lenkų maldininkų.
- Gary, Indiana, Šv. Kazimiero lietuvių parapija, kurios klebonu daugelį metų yra prelatas Ignas Urbonas, lapkričio 3 d. paminėjo 80 metų sukaktį.
- Spalio 3 d. Vilniaus universitetinėje Šv. Jonų bažnyčioje buvo paminėtos Indijos ir Kinijos misionieriaus lietuvių jėzuito Andriaus Rudaminos 400-osios gimimo metinės. Apie įvairias šventumo formas, būdingas įvairiems vienuoliniams ordinams kalbėjo prof. kun. A. Liūima SJ; kun. J. Boruta SJ supažindino minėjimo dalyvius su Andriaus Rudaminos nueitu gyvenimo keliu; prof. kun. Paulius Rabikauskas SJ kalbėjo apie kun. A. Rudaminos beatifikacijos galimybes; prof. dr. E. Ulčinaite skaitė pranešimą “Rudaminų giminė M.K. Sarbievijaus poezijoje”.
- Konferencija “Žmogus ir alkoholis” rugsėjo 14 d. Marijampolėje sutraukė apie 80 įvairių organizacijų atstovų. Savo kreipimesi jie kvietė visus jungtis į Lietuvos blaivinimo veiklą.
- Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčios choras “Brevis” iš Belgijos tarptautinio chorų konkurso 1996 m. grįžo su pergale: jam pripažinta pirmoji vieta.

Juoz. M.

Nužširdžiai dėkojame *Laiškų lietuviams* rėmėjams

65 **dol.** aukėjo Z Petkus.

Po 50 dol.: A Šležas, kun. S. Gaidelis.

40 **dol.** - A Stankus.

Po 30 dol.: J.A Pauliukevičius, E Sondienė.

Po 20 dol.: E Balčiūnas, O. Skrebinas, A Nausėdas, A Puzinas, A Čepulis.

Po 15 dol .: H. Petraitis, R Boris, J. Ališauskas, G Repšys, E Vindašienė, J. Mikaila, S. Klevas, A Januška.

Po 10 dol.: kun. A Rubšys, A Bumbulis, Z Martinaitienė, B. Kasakaitis, J. Lukoševičius, P Gluoksnyš, J. Plečkaitis, J. Pleinys, M. Tarvydas, V Otto, K Razauskas, S. Maksvytis, V Skabeikis, V Kazlauskas.

Po 5 dol.: R Puodžiūnas, P Norvilas, T Gečienė, J. Astas, Q Siliūnas, J. Mališka, L. Balaišis, M. Pranaitis, S. Danaitis, V Laniauskas, S Slavickas, V Kyvaitė, K Gudinskas, E Šlekys, K Majauskas.

Laiškų lietuviams rašinio konkursas baigiasi vasario 16 dieną, tad jau laikas rašyti ir siųsti redakcijai. Premijų skaičių ir didumą nustatys Vertinimo komisija. Apie konkurso temas ir taisykles buvo daug rašyta praėjusiuose numeriuose.

Šio numerio iliustracijos

Praėjusį rudenį Čikagos Čiurlionio galerijoje buvo suruošta fotografijų paroda. Jos tema - "Paminklai" Eugenijus Būtėnas parodoje dalyvavo su savo nuotraukomis tų Čikagos kultūrinių lietuvių paminklų, kurie prieš keletą metų dėl įvairių priežasčių buvo nugriauti. Šį numerį iliustruojame tomis nuotraukomis. Ypač visus sujaudino dar neseniai nugriauta graži gotiško stiliaus, beveik prieš šimtą metų pastatyta, seniausia lietuvių Šv. Jurgio bažnyčia. Paskutinės iškilmingos Mišios joje buvo 1990 m. birželio 30 dieną. Ne tik parapijiečiai, bet ir kai kurie kunigai bei seselės aplaistė šios bažnyčios grindis ašaromis. Nugriovimo priežastys žmonėms nebuvo aiškios. Jie stebėjosi, gailėjosi, piktinosi.

Kiti kultūriniai paminklai buvo nugriauti dėl senatvės, bet Šv. Jurgio bažnyčiai senatvė dar buvo pakeliamą.